

P. Em. Soukup, O. P., Hra s ohněm.

Kurs duch. života 9.

Oheň je nejdůležitější složkou přírody a hra s ohněm charakterizuje člověka jako vládce v přírodě. Oheň tedy nesmí chybět ani v člověku samém a hra s tímto ohněm charakterizuje člověka jako vládce nad sebou. Hrát si znamená totiž dokonale ovládati. Kdo si neumí hrát, je sám hračkou.

Oheň v člověku jsou vášně. 1 Jako v přírodě hra s ohněm je věcí nejchoulostivější a nejvýnosnější zároveň, tak hra s ohněm v člověku má obě vlastnosti. Vládnouti vášním je tedy nezbytnou součástí v zestupu duše v duchovním životě, vášně mají místo mezi přirozenými největšími hybnými silami v duchovním životě.

1) Slova vášně užívám bez ohledu na rozlišování vášní a náruživosti. Vášně je slovo mezinárodní platnosti; z latinského passio si je každý národ hláskově upravil pro svůj jazyk. A protože i moderní psychologie přijala podstatu věci z pojmu passio, není tu na místě rozlišování slov.

Moderní psychologie zde naprosto selhává. Svatý Tomáš Akvinský v Summě vášním věnuje poměrně tolik místa jako každé z nejdůležitějších částí náboženské nauky. Jeho traktát je nejdůkladnější a nejkrásnější ze všeho, co bylo kdy o vášních psáno. V prvním oddílu druhé části určuje 213 hlavních pouček o vášních, pojednává o pojmu vášně, o povaze, příčinách a účincích každé jednotlivé (I. - II. 27-48).

Vášně toť oheň života. Oheň prý je zmocněný pohyb. Vášně také se určuje jako zmocnění pohybu a protože i žítí je pohyb, jsou vášně zmocněním pohybu žítí. Plán tohoto pohybu rýsuje s bezvadnou úplností filosofie sv. Tomáše tak: Nejhlubší pákou lidského života je pohyb za dobrem. Že pak člověk je postaven doprostřed hmoty, „aby ji vzdělával“, aby z ní vykřesával jiskry pro ducha, proto značnou částí a snad u většiny první částí pohybu za dobrem je pohyb za dobrem vnějším, smysly postřehnutým. Cestu za dobrem křížuje zlo; a ještě: cesta k dobru je buď hladká nebo plná překážek.

A tak se smyslová dychtivost rozohňuje a ovšem stáhne i duši na své cesty. To je vášně: prudký pohyb ve smyslové části člověka, působící změnu i v tělesnosti člověka a strhující duši, aby s ohněm se hnala za „dobrem“. Proto staří říkali „passio“, tj. trpění či způsobená změna. Filosofie sv. Tomáše udává jedenáct způsobů vášně:

Sklon k dobru poznanému: láska.

Odklon od zla poznaného: nenávisť.

Přání si dobra vzdáleného: touha.

Prchání od zla, jež by se mohlo přiblížit: útek.

Slast v dosažení dobra: radost.

Bolest, když stihlo zlo: smutek.

Očekávání dobra přes překážky: naděje.

Nečekání dobra pro překážky: zoufání.

Skleslost při pohledu na hrozící nevyhnutelné zlo: strach.

Nápor proti hrozícímu zlu, jež lze odvrátit: odvaha.

Snaha poškodit příčinu zla, jímž trpíme: hněv.

V tom jsou všechny odstíny pohybu člověka za dobrem. A všech těch odstínů značkou je prudkost pohybu, oheň v pohybu; ať je to pohyb vpřed nebo ústup, ať je to vzepětí touhy nebo nápor síly a úder nenávisti. Nenaleznete

mezery, všechny pohyby jsou obsaženy v této jedenáctce; obráceně také: v každém pohybujícím se k svému dobru pracuje něco z ní. Sv. Tomáš praví: „Jako z nutnosti přirozených svých složek člověk umírá a nemůže se státi nesmrtelným leč zázrakem, tak z přirozené nutnosti člověk dychtí a potýká se s překážkami.“ (De verit. 25, 7.)

Jinými slovy: kdo nepracuje na svém životním díle za součinnosti vášní, mrzačí své dílo, snižuje cíle a sráží svou výkonnost. Proto se musí s vášněmi jednat zcela jinak, než jak radí moderní pedagogika, učíc, že vášně se mají „zeslabovati, proměňovati v city vyšší, vzbuzovati city protivné“. Neboť vášně není špatná, jako oheň není špatný; možno ovšem ohněm dělati špatnosti i stkvělé výkony a právě tak vášněmi. Proto svatý Tomáš učí, že „vášně sama nemá mravní hodnoty ani dobra ani zla, že vášně obrácená vědomě celou silou k dobru, činí čin mravně záslužnějším, protože dokonaleji provedeným. Kdo tedy chce zeslabovati vášně, zeslabuje svou životní energii. Proměňovati vášně v city vyšší? Ty vyšší city buď jsou zase vášněmi nebo nejsou vášněmi. Jsou-li vášněmi, co potom? Zase jen zeslabovati. Nejsou-li vášněmi, vrací se ochuzování člověka. Totéž se musí říci o radě „vzbuzovati city protivné“.

Ne utloukání nebo hašení ohně, nýbrž hra s ohněm přivede člověka k velikým objevům a výkonům životního díla. Udržovati oheň v plné jeho síle a ovládati jej, řídit jej. A zůstaňme v obrazu: řídit oheň, aby rozehrál ledové srdce, aby rozproudil krev do rukou a nohou, oddalovati oheň od výbušných látek, které působí požár příbytku a třebas i majitelé domu spálí.

Konkrétně řečeno: tím cennější bude životní dílo a tím stkvělejší budou jeho výkony, čím více budeme vášnivě milovati dobro, vášnivě nenáviděti zlo, vášnivě si přát dobro, vášnivě se vyhýbati zlu, vášnivě se těšiti z dosaženého dobra, vášnivě se rmoutiti z pádu, vášnivě doufati v překonání obtíží, vášnivě věřiti v dobrý výsledek, s vášnivou smělostí hleděti vstříc i nevyhnutelnému zlu, vášnivě se opíratí dotírajícímu zlu, a s touto vášnivou odvahou zlo potíratí.

V této hře s ohněm všechno záleží na osvětlení ohně. Když ve tmě vzplane oheň, i nejšpatnější a nejošklivější předměty okolo ohně nabývají pohádkově kouzelného osvětlení, co je mrtvé, zdá se živým, co je černé, zahrává zlatými stíny; tak otvírá se cesta zlým omylům a snadno se zapálí oheň tam, kde by neměl hořeti, nebo se hodí do ohně, co by tam nemělo býti. Hra s ohněm vášní v člověku tedy se nesmí díti za tmy ani v umělém osvětlení, vyžaduje čistého denního světla.

O tom světle mluvil svatý Pavel, když nešťastnou hrou s ohněm popálené pohanstvo poučoval: „Byli jste někdy tmou, nyní však jste světlem v Pánu; jako účastníci světla žijte (neboť ovoce světla záleží ve všeliké dobrotě, spravedlnosti a pravdě), zkoušejíce, co se líbí Bohu, a neúčastňujte se v neužitečných skutcích temnosti, nýbrž spíše je kárejte.“ (Efes. 5, 8-11.) Jen čisté denní světlo pravdy víry neomylně ukáže, kde je dobro, jež je třeba vášnivě sledovati, kde je zlo a kde jsou překážky, proti nimž je se třeba obrátiti vášnivým vyhlazovacím bojem.

Každá hra má přesně stanovený pořad. Nesmí býti odsunuto, co je první, nesmí se pustiti se zřetele, co je hlavní. Svatý Tomáš pro hru s ohněm vášní stanoví dvě pravidla: První vášní vůči dobru jest láska, první vášní vůči překážkám jest naděje. (I.-II. 25, 2, 3.) Hlavní vášně jsou: radost a smutek, naděje a strach. (Tamt. 4 a De verit. 26, 5.)

To jest metodika hry s ohněm, která způsobí objevy v životě duše a stkvělé, nepolovičaté výkony. Co je první a hlavní, to musíme míti u sebe napřed a nejlépe prozkoumáno, tím musíme začínati, to musí nejdříve a nejdůkladněji býti zladěno na tón skutečného dobra. Ostatní pak jde samo ve správné dynamice doprovodu.

I to znamená hra s ohněm; hru totiž jako na složitý hudební nástroj — neboť i oheň má své tóny a svou harmonii, protože je pohybem. Tolik se mluví o harmonii života. Hra s ohněm, hraní na oheň vášní, je nezbytnou podmínkou této harmonie. To polo neuvědoměle cítí každý. Uč se také každý tomuto umění všech umění metodou svatého Tomáše. Potom uvidíme více příkladů pravé ctnosti, jež jest ohněm a nikoli stoickokantovským popelem.

Kurs duch. života 10.

Křtem svatým stali jsme se dítkami Božími. Byl nám vlit nadpřirozený život. Nadpřirozený život tento musí se projevovati nadpřirozenou činností, a to našich nejvyšších schopností, rozumu a vůle. Stali jsme se účastni božské podstaty a proto máme být i účastni božské činnosti. Boží činnost spočívá v tom, že se zná a miluje dokonale.

Věrou spojujeme se rozumem s jeho největším předmětem. Poznáváme Boha. Jsme tím povzneseni nesmírně vysoko k činnosti rozumové o nejsvětějším obsahu. Víra jest ctností božskou, neb jejím bezprostředním předmětem je Bůh, i když věrou nezasahuje rozum Boha přímo, nýbrž jen lidskými pojmy. Bůh nám ji vlévá na křtu svatém, tato ctnost uschopňuje nás přisvědčiti slovu Božímu. Ovšem, nejdříve nám musí být zjevno, že skutečně Bůh promluvil. To ozřejmují tzv. důvody věřitelnosti, vnější i vnitřní, jsou to zázraky a proroctví a pak vnitřní hodnota pravd samých, jich život ve společnosti a vliv v dějinách. Víra však sama není ještě tímto uznáním, že se něco dá věřit. Víra jest ono vnitřní přisvědčení pravdě i při nejasnosti a tajemnosti její, protože to zjevil Bůh, který nemůže klamati ani sebe ani nás. Tak praví koncil vatikánský: *Hanc vero fidem, quae humanae salutis initium est, ... virtutem esse supernaturalem, qua Dei aspirante et adjuvante gratia, ab eo revelata esse credimus, non propter intrinsecam rerum veritatem naturali rationis lumine perspectam, sed propter auctoritatem ipsius Dei revelantis, qui nec falli nec fallere potest...* (Conc. Vatic., sessio III. c. 3.)

Pravá víra jest tedy přilnutí k Bohu, k jeho pravdomluvnosti. Jest to úkon rozumu sklánějícího se před tajemstvím. Tedy obět, ale obět rozumná a záslužná. Obět rozumná, neb věříme Bohu, pravdě samé. Věrou mimo to uznáváme Boží autoritu a proto jest úkon víry vznešeným úkonem bohopocty. Nevěra pak jest hříchem nejtěžším, neb skrývá v sobě potupu Boha, útočíc na jeho svatost a pravdomluvnost.

Toto bylo nutné předeslati úvaze o nutnosti vzrůstu víry pro duchovní život. Duchovní život má nás přiblížiti k Bohu. Víra však nás právě poučuje o tomto Bohu. Ukazuje nám Boží vlastnosti, přísně nám ukazuje, že jen On může být naším cílem. Jen víra ukazuje pravý smysl našeho života. Víra ukazuje všem a snadno a bez nebezpečí krvavých omylů, že lidské duši nestačí nic než Bůh, že naše duše má nekonečné rozpětí a že jest nešťastná, protože neklidná bez Boha. Víra otvírá nám studánku božství, čistou studánku pravdy, ze které pijí uříčené a unavené hledající lidské duše...

Víra dává nám Boha. Jaký bude tedy vzrůst víry a jaký význam má pro vzrůst našeho vnitřního života?

Člověk duchovně vzrůstá, čím více se přibližuje Bohu. Jsme obrazem Božím. Řekli jsme, že svou podstatou. Tedy máme jím být i svou činností. Rozum náš tím více přibližuje se Bohu, čím více činnost jeho podobá se činnosti Boží. Bůh jest poznání samo, a to předmětu nejvznešenějšího, totiž sebe. Proto, kdo více se obírá Bohem, více se mu přibližuje. Více se přibližuje k Bohu rozum, který věrou poznává Boha. Dlužno proto sytiti stále víc a více rozum pravdou Boží, tak jako Bůh o sobě stále myslí.

Náš život rozumový musí více být naplněn Bohem. Věnujme Bohu více místa v našich myšlenkách. Snažme se, aby se Bůh více zpřítomnil naší mysli, aby byl stále v naší duši, abychom víc a více ho poznávali. Budeme-li stále více věrou naplňovati rozum, začne se nám vše brzo jevit v jiném světle. Nebude pro nás více náhodností, vše budeme spatřovati pod zorným úhlem Boží moudrosti.

O tom dále. Bůh znenáhla musí vytlačiti vše, co není On, musí zaujmouti cele náš rozum.

Musíme věřit, ale stále lépe. Když jsme jednou uvěřili a když víme, proč jsme uvěřili a komu jsme uvěřili, musíme se snažiti víc a více vírou svou odlidštit. Chci říci, že, máme-li se úžeji spojit s Bohem, že jest nám nutno snažiti se odmýšleti již od důvodu věřitelnosti, věřit čistěji. Snažme se vírou svou, pokud možno, odstraňovati vše, co se k ní pojí lidského. Snažme se nelpěti tak na lidských pojmech a spojit se spíše s tím, co mají vyjádřiti a co naznačují jen nedokonale. Jen tak se dostaneme dále a blíže k Bohu. Vírou vidíme vše, jak za mléčným sklem, jak za slídou. Snažme se dosáhnouti věrou Boha obsah víry, pokud to jenom je možné našemu duchu.

Bůh dává nám k tomu své dary Ducha svatého. Duch svatý osvětluje víru, dává nám dar poznání a moudrosti, které nám dají ve všem viděti Boha a hned přinést se ve všem k němu, poslednímu cíli. V tomto vyšším životě víry, v tomto přiblížení se Bohu, dlužno hledati vrcholný stav duchovního života, ke kterému připravuje a vede život horoucího spojení lidské vůle s Bohem!

Víra naše musí růsti vnitřně. Musí však též se rozrůstati. Musí zvládnouti každý náš úkon a každý náš čin. Říkají tomu žít v duchu víry. Proč „v duchu“? Vždyť to je život z víry samé a ne jen z jejího ducha!

Duše, která věří a která je živě přesvědčena o tom, že Pán jest jejím vůdcem a otcem, ta bude vše konati z víry, to jest, Bůh bude jejím vodítkem ve všem. Neb víra bez skutků je mrtvá. Věříme-li živě ve svého Boha, pak ten Bůh musí zvládnouti každý náš krok a každou myšlenku.

Jsou křesťané, jichž víra stačí taktak na udržení Boha jako posledního cíle. Uskakují napravo a nalevo, aby se vymkli té přísné přímé linii, která charakterisuje cesty Boží. Co energie vyplývá taková duše. A při tom stále skoro stojí. Zůstane děckem duchovním až do smrti. Nezná hrdinné obětavosti duše mužné, která uznávajíc Boha za svého Pána, zařídí dle své víry celý svůj život. Snaží se všude uskutečnit pravdu Boží suverenity. V tom ústí víra, v uznání autority Boží, tedy nejen v rozumu, nýbrž i v životě. Neb spravedlivý žije z víry.

Víra přenáší hory. Přenesení i nás přes hory světa, obtíží a pokušení. Slabé víry lidé klesají. Nevěří dosti!

Nuže, praktické zrno z této úvahy. Věřte šlechetně, velkomyslně, jděte hlouběji do náručí Božího, snažte se ve víře zapomenouti na sebe; celý pak život zařídte dle své víry, ať život není výsměchem vašeho přesvědčení. Nechtě celý život váš je jediným úkonem víry, když si tak zpřítomníte Boha, že vrostete v jeho přítomnost, která vás bude provázeti při každém úderu srdce, hnutí mysli, při každém úkonu. Duše, která dospěje tak, že žije věrou v Boha, letí přímo po jeho cestách, neb Bůh si vede ty, kteří jsou stále jeho, kteří jsou stále s ním.

Ch. V. Héris, O. P., Pokání.

I. Jako ctnost.

Pokání v nejširším slova smyslu jest bolest při vzpomínce nad minulými hříchy. Třeba však vyhraniti tuto myšlenku, abychom mohli poznati pravou ctnost pokání, abychom poznali, v čem spočívá tato ctnost, která sluje přesně ctností kající. Neboť bolest vyvolá hned myšlenku na smyslové pohnutí nad zlem, které právě na nás dolehlo. Mimo to bolest naše nad minulými hříchy může býti určena nejrůznějšími důvody. Jest křesťanská ctnost kající v této smyslově cítěné bolesti? Dále, jaký musí býti pravý důvod naší bolesti? Odpověď na druhou otázku rozřeší vám otázku prvou.

Někdo lituje hříchu pro jeho neblahé následky. Tak litují světáci svých hříchů, které je zahrnuly nemocemi, hanbou.

To však není pravá lítost. Pravá lítost spočívá jen a jen v lítosti nad hříchem jako hříchem. Pro jeho zlobu. Kdo cítí bolest z takových motivů, jak jsme právě uvedli, ten lituje následků hříchu a ne hříchu samého. Kajícnost, pokání žádá tedy lítosti a bolest nad hříchem jako nad zlem, jako nad mravním zlem. Ale i v tomto ohledu můžeme ještě najiti různé počínání litujících hříšníků. Můžeme totiž dívat se na hřích s čistě přirozeného hlediska jako na zlo, které jest opakem věci dobré a čestné, o niž se člověk musí snažiti. Tento důvod jest již lepší, má opravdovou hodnotu. Nepřesahuje však přirozeného řádu. Ba, jaksí odmýšlí od Boha a od nadpřirozeného řádu. Odmýšlí od Boha, který nás povolal ke svému životu, k životu přátelství s ním.

Právě vzhledem k tomuto povolání a k oněm zvláštním nadpřirozeným vztahům duše s Bohem dlužno pozorovati a definovati bolest a lítost nad hříchy. S hlediska nadpřirozeného určení k božskému životu jest hřích urážkou nekonečné dobroty, která nás chce míti pro sebe, která žádá, aby celá naše činnost ústila ve službě a milování tohoto Boha. Bůh nás chtěl zvednouti k oběma, proto nám dal zákony, které nás mají vésti k němu. Jsme povinni poslechnouti Božího hlasu a jíti tou cestou, kterou Pán uznal za jediné správnou ke spojení s ním. Jsme k tomu

povinni nejen z vděčnosti, nýbrž i z naprosté spravedlnosti, neboť Bůh je Pánem a Pán má právo vyžadovati služby a poslušnosti od svých poddaných. Bůh jako náš stvořitel má právo chtít nás pro sebe, a to cestou a způsobem, jakým on chce. Kdo se nechce podrobit vůli Boží, projevené v Božím zákonodárství, prohřešuje se proti povinné poslušnosti a úctě toho, který je svrchovaným pánem všeho bytí a nejvyšším zákonodárcem. A proto, když křesťan sešel s cesty, po které ho Pán chce přivést k sobě, musí litovati svého hříchu, svého bloudění, protože se prohřešil proti svrchovaným právům Božím. Naše lítost a kajícnost musí nás vésti k napravení chyby, a to obnoveným uznáním Boží nadvlády nad námi, Boží svrchovanosti. Třeba znovu zapáliti v nás uhaslou lásku ke Stvořiteli a Zákonodárci.

Taková jest křesťanská lítost a křesťanská kajícnost. Proto nemůže býti křesťanská lítost a kajícnost jen smyslově cítěnou bolestí. Smyslové schopnosti nejsou s to zvednouti se až k Bohu. Jen rozum jej může najíti a viděti v něm Pána našeho života, naší cesty. A protože vůle touží po tom, co rozum poznal, jen vůle takto osvětlená rozumem opravdovou lítostí oškiviti si bude hřích, odpuzovati jej ze všech sil, aby se mohla vrátiti k Bohu a vrhnouti k němu prosbu o odpuštění.

Ovšem nepopírám, že by smyslová činnost neměla svého místa v lítosti. Vždyť všechny schopnosti jsou tak spjaty, že, když se jedna uvede v činnost, i druhé se rozvlní. Ostatně, věru se sluší, aby i smyslová část člověka cítila bolest nad hříchem, když tak často nebyla zcela vzdálená a cizí oněm hříchům.

*

Kajícnost jest tedy především otázkou spravedlnosti. Spravedlnost spočívá v dávání každému, co mu patří. Hříchem odňal člověk Bohu onu povinnou čest celé naší bytosti, kterou Bůh musí od nás přísně vyžadovati jako od tvorů svých.

Třeba nyní potříti tuto chybu, třeba naši celou vůli zaměřiti zase k Bohu. Tak jako odklon od Boha byl porušením naší povinné lásky k němu, tak zase návrat není možný bez obnovení této lásky. Odřekli jsme Bohu svou nadpřirozenou lásku, která nás s ním pojila. Třeba mu ji vrátiti. A není dokonalé lítosti, dokud tato láska nebyla znovu navázána, dokud urážka nebyla napravena. Pokání tedy musí býti spojeno s láskou. Láska však není bez posvěcující milosti. Třeba tudíž, aby nám byl v lítosti vrácen stav Božího synovství. Tak se stává, že naše ctnost pokání jest ctností nadpřirozenou, kterou si můžeme vymeziti, jako uschopnění nám dané milostí nenáviděti hřích, jako urážku Boží velebnosti.

Ovšem tím nepopíráme, že by nebylo pro hříšníka jiné možnosti k pokání. Mimo případy náhlého obrácení přetvoření hříšníka děje se jen pozvolna. Bůh volá hříšníka svou pomáhající milostí. Osvětluje ho dlouho a dlouho, aby jej postupně přivedl k dokonalé lítosti. Děje se tak často pod vedením bázně. Často začíná hříšník želeti svých vin z bázně před tresty. Do této bázně skane zvolna pocit naděje a důvěry v Boží milosrdenství. Naděje ukazuje mu v pravém světle dobrého Boha a tak se rodí láska k Bohu v jeho srdci. Když tato láska jest dosti silná, přichází posvěcující milost a přetvořuje jeho milování v nadpřirozenou ctnost lásky a dokončuje celý vývoj lítosti a pokání.

V čem spočívá tedy Boží odpuštění? Bůh sám přitahuje hříšníka, jak jsme viděli, neb ze sebe by nebyl hříšník schopen obrácení. Bůh musí učiniti první krok, aby vytáhl hříšníka z bahna. Když hříšník odpoví dobře prvnímu úkonu Božího milosrdenství, dá mu Bůh nové pomoci a nové milosti. Dá mu konečně až i dokonalou lítost.

Pokání jest tedy dílo Boží a jest i dílem samého člověka. Se strany Boží jest přitahováním k prvotné svatosti, se strany člověka jest pokornou odpovědí na toto volání. Ovšem, člověk může odporovati milosti a tak se zatvrditi ve své vině ke konečnému zavržení. Uposlechně-li však, najde brzo milostí svou původní nevinnost.

*

Nevšimli jsme si ještě trestů, které by měly, jak se zdá, následovati každé odčinění hříchu. Ovšem, podstatný úkon lítosti a pokání jest návrat k Bohu a odvržení toho, co nás od Boha vzdalovalo, ale nezapomeňme, že hřích je nejen odvrácením od Boha, nýbrž též příkloněním se ke tvorům, kterým člověk dal přednost před Bohem. Pro tento příklon ke tvorům jeví se potřeba trestu. Člověk postavil nad Boha nějakou cítěnou smyslovou radost, a tím nekonečně urazil

Pána v jeho svrchovaných právech. Je tedy zcela spravedlivé, aby byl zbaven toho, čeho zneužil proti Pánu, co postavil proti němu, protože nad něho! Jen nekonečnost trestů jest dostatečným rovnítkem s nekonečnou urážkou tím Bohu spáchanou. Když se člověk navrátí k Bohu, Bůh jako by byl zapomněl oné nevěrnosti a zase se tvorů dáva a slibuje mu patření na sebe.

Ale bylo tím učiněno celé zadostiučinění? Nikoliv. Bůh ponechává ještě různé časné tresty, jimiž si má odpykati svou vinu. Svým šíleným přimknutím se ke tvorům zanesl člověk nelad do vůle a do světového řádu. A i tento nelad a porušení tohoto řádu žádá trestu a odčinění. Trest za porušení nekonečného řádu Bůh hříšníkovi odpustil, konečný řád má ale sám napravit a uvést zase do souladu. Když někdo porušil přirozený řád majetkový svých bližních, je povinen tento řád napravit navrácením cizího majetku, cizí cti, úcty... Kdo užil špatně své vůle ke hřešení, ten zcela správně zaslouží, aby byl pro čas dle potřeby zbaven své svobody. Proto jsou oprávněné tresty státní i církevní i žaláře! Hlavní ovšem zůstane, s jakou žhavostí vrátila se duše k Bohu. Tento žár může dokonce i časné tresty strávit. Nic nedovede napravit urážku a překlenouti propast mezi Bohem a tvorem jemu odcizeným než nadpřirozená láska, než obnovení bývalého přátelství k Bohu. A tak nakonec třeba vždy dojít ke slovům Kristovým o M. Magdaleně, abychom pochopili, že nám bude odpuštěno v takové míře, v jaké milujeme...

Křížová cesta.

Ruth Schaumann. — Přel. Otto F. Babler.

Strom plíží se ulicemi,
jde truchlivě, opuštěn všemi;
lid po obou stranách se tlačí,
on takto tři míle už kráčí,
ač skoro se nepohne v tom.
Dvě jediné větve má pouze,
ó člověče, pokloň se dlouze,
když přijde ten žalobný strom!
Kdo činí, že kráčí tak holý,
on, který roste v nehybném poli,
on, ze skal jenž ssával si vodu,
on, na kterém nebylo plodů?

Jej nese tak budoucí plod
a jeho laskavá ruka.
Ó, slituj se, nebuď mu muka
ni drtící doprovod!
A zase mu ustává chůze
a chvěje se v tajené hrůze,
pak opět se zticha zvedá
a úmornou cestu svou hledá;
své někdejší listí zří v snách
a k věčnosti cítí se zvolen.
Tu k zemi klesne dvě kolen,
a obličej upadá v prach.

(Z knihy „Passional“, vydal Kösel a Pustet v Mnichově.)

K. Reban, Liturgické kapitolky.

II. Z liturgie pro život.

Uvažujeme-li, čemu učí víra o velekněžském úřadu Ježíše Krista a jeho církve, dospějeme k poznání, že vlastním naším liturgem, tj. vykonavatelem bohoslužby neboli knězem jest Kristus sám a církev jeho že je společností, živým organismem, jehož jménem Kristus modlí se a obětuje. My máme býti živými ratolestmi tohoto vinného kmene (sr. Jan 15, 1) a těmi jsme tenkrát, spojuje-li nás s Kristem a všemi katolickými křesťany jednota víry, posvěcující milosti, lásky a modlitby. Modlitby naše jsou tím dokonalejší, čím vědoměji a úplněji cítíme se dítkami Božími a církve, čím více svým obsahem, duchem, formou a projevy splývají v jedno s modlitbou Kristovou a církve. Církev všemožně usiluje o tuto mravní jednotu věřících, která vede k dalekosáhlým důsledkům v životě praktickém a náleží k nejvyšším cílům učení křesťanského. V této zevšeobecňovací snaze církve a v této výchově jednotlivce pro společnost jeví se největší síla lásky křesťanské, tak mocné, že vzdává se osobních, drobných zájmů a přijímá za své společné zájmy celku i radost a žalost všech ostatních. Není to popření ani zneuznání jednotlivce, nýbrž osvobození jeho z

malichernosti individua a rozšíření jeho o to, co přijímá do sebe ze společnosti křesťanské. Tím výchova jednotlivé duše nabývá vyšších cílů, měřítek a prostředků, neboť má se státi plně a krásně vyvinutým dítkem rodiny Boží. Rovněž je následkem této duchovní výchovy jednota a universalnost, tedy velikost, výchovného úkolu i jeho plodů. O to vyniká jednotná, společná výchova křesťanská nad neurčité způsoby těch vychovatelských a asketických metod, které si všímají jednotlivce bez souvislosti s ostatními a tím jej vytrhují ze živé spojitosti s duchovním tělem Kristovým. Z toho vyplývá, že jest velmi žádoucí, bychom se ve svých modlitbách, pobožnostech a vůbec všech složkách duchovního života co nejvíce přizpůsobili k církvi a tak abychom prožívali liturgické společenství se všemi jeho přednostmi a užitky. Stručně řečeno jest to známé slovo, které v poslední době slyšíme stále častěji a jež praví: Nejlépe se modlí, kdo se modlí s církví.

Pokusme se nastíniti plánek takového liturgického společenství, tj. podati návod, kterak každý, i prostý věřící, bez zvláštních studií, příprav a pomůcek, jaké jsou vyhrazeny jen úzkému kruhu vyškolených odborníků, může na modlitbě a ve svém životě náboženském spojit se s církví a obohatiti svou osobní zbožnost z pokladů katolické liturgie. Má totiž liturgické hnutí, správně-li mu rozumíme, účel co možná nejvšeobecnější, získati totiž lid pro činnou účast na liturgii a nechce se obmeziti na kroužky několika zasvěcenců, kteří hledí povýšeně na to, kterak prosté duše se modlí. Vzhledem k tomu, že u nás jest liturgické hnutí teprve v začátcích, nutno se spokojiti opravdu s nejjednoduššími a nejbližšími částečnými úkoly. Všem pochybovačům již napřed ukazujeme na neomylné zaslíbení Ježíše Krista, které obdržela modlitba společná, jejímž nejdokonalejším druhem jest právě katolická liturgie. Jsou to známá slova u svatého Matouše 18, 19—20: „Sjednotí-li se dva z vás na zemi o kterékoli věci, za kterou by prosili, stane se jim to od Otce mého, jenž jest v nebesích. Neboť, kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jméno mé, tam jsem já mezi nimi.“

Sluncem katolické liturgie a živou studnicí všech milostí jest nekrvává obnova oběti Kristovy na kříži, oběť mše svaté. Nad ni nemá země nic dražšího, ba, ani nebesa nic většího a důležitějšího na naší zemi nepozorují nade mši sv. Zde vládne Kristus svým velekněžským úřadem a pod způsoby chleba dává sebe rukama knězovými Otci v oběť a přivlastňuje užitky její živým i mrtvým, kteří toho jsou schopni. Církev, jejíž obětí jest rovněž každá mše sv., vybudovala proto obřady mešní s nejposvátnější pečlivostí. Pro mši sv. světí kněze, staví chrámy a oltáře, obléká obětníka do posvátných rouch, dává mu mluvit při svatých tajemstvích tajemnou řečí, vyňatou ze všedního, světského užívání, vyměřuje mu každý krok, pohled, gesto. Jakým slavným boholidským dramatem je každá mše svatá, jaké nadpřirozené, božské skutečnosti dějí se při ní na nebi, na oltáři a v duších!

Budme si vědomi toho výsostného postavení mše svaté mezi všemi pobožnostmi a její podstaty! Kristus je hlavní obětník každé mše svaté, jest to jeho děj, a to obětní děj nekonečných účinků. Takto-li rozumíme mši svaté, budeme si jí zcela jinak vážiti. Pochopíme, proč církev křesťana pod těžkým hříchem zavazuje k tomu, aby v neděli a v zasvěcený svátek byl zbožně přítomen celé mši svaté. Z nedbalosti opomenouti něco tak velikého, svatého a milostiplného, jako jest obnova díla Ježíšovy lásky na kříži — ne, to nemůže býti malou vinou, je-li kdo tak neuctivý ke Spasiteli a tak nedbalý o prospěch své duše; jen skutečná nemožnost fysická nebo mravní omlouvá naše zameškání. Známe-li tuto cenu mše svaté, nenecháme lásky Kristovy bez opětování a snažíme se i ve všední den býti přítomni mši svaté a v neděli, připouštějí-li to okolnosti, dobrovolně obcujeme druhé mši svaté, abychom Kristu Pánu nahradili čest, kterou Mu odnímají, kdo hříšně zanedbávají povinnou mši svatou anebo znesvěcují neděli málo mravními moderními sporty a zábavami.

Mši svaté musíme dobře rozuměti. Co jest až do obětování, to jest úvod rázu naučného nebo prosebného. Církev předčítá úryvky z Písma svatého (epištola, evangelium) a v nich pravidlo víry a mravů. V modlitbách stručně, ale nedostatečně krásně a přesně vyjadřuje potřeby lidské křehkosti. Obětování je první hlavní část mše svaté. Jest to zasvěcení obětních darů, které tvůrčím slovem budou proměněny v tělo a krev Páně. Spolu obětuje církev ústy a rukama kněze sebe, všechny věřící a jejich život. Upamatujme se na to a při obětování položme v duchu knězi na patěnu svou oběť: svůj život, své chvály, díky a prosby, svou poslušnost a oddanost k Bohu. I prostí lidé bez posvěcení kněžského jsou spoluobětníci a mají podíl na katolickém kněžství. Či neslyšíte: „Modlete se, bratří, aby má i vaše oběť příjemná byla u Boha...!“? Zde vás přímo vybízí církev, budí z vašeho pohroužení do sebe: připojte se k oběti společně! V proměňování vrcholí mše sv. Kristus zastřený závojem svátostných způsob sestupuje na oltář a dvojím

odděleným proměněním chleba a vína představuje svou smrt na kříži, při níž také tělo a krev jeho byly od sebe odloučeny. Koho by nestrhl tento posvátný okamžik na kolena k hlubokému klanění? A přece vídáme muže i ženy pyšně a lhostejně stát i při pozdvihování! A kolik je mezi přítomnými těch, kdo žijou věrou sledují, která v této chvíli na oltáři obnovuje se dílo naší spásy? Velečin Kristovy lásky a oběti zavírá hostina obětní, svatě přijímání. Bůh a duše spočinou v sobě. Lze zůstat chladným a nezatoužiti po spojení s Kristem? Proto, kdo nepřijímá skutečně, přijímej aspoň duchovně!

Svatému Otci Piu X. připisují se slova: „Modlete se mši svatou, nikoli při mši svaté!“ Smysl jejich jest: Kdo má dosti času a nemusí se právě v tu dobu modliti jinou povinnou modlitbu, na příklad breviář, růženec, k němuž se zavázal slibem anebo jenž mu byl uložen za pokání, ten nechť sleduje postup mše svaté, tj. rozjímá význam té či oné části, vzbuzuje úkony, které jí odpovídají, a koná modlitby, které se k ní přímo vztahují. Velmi často zbožní věřící užívají mše svaté k přípravě nebo k poděkování za svatě přijímání. Budiž; nikdo jim v tom nebrání, ale lepší způsob jest modliti se mši sv. a řídit pozornost stále ke svatému přijímání; vždyť celá mše svatá není nic jiného než eucharistická pobožnost; co svatě přijímání předchází, je příprava, co po něm následuje, díkučinění. Nejlepší modlitební knihou při mši svaté je proto misál. Péčí ndp. biskupa dra Ant. Podlahy a prací benediktinů emauzských obdrželi jsme nový zdařilý překlad Misálu římského (kapesní formát elegantní úpravy na indickém papíře stojí váz. 40 Kč u Dědictví svatojanského). Nelze ani dosti vroucně doporučiti tuto knihu našim věřícím; vyváží sama kolik svazků jiných zbožných knih. Aby laikové mohli knihy s prospěchem užítí, budou potřebovati především poučení o církevním kalendáři a mešním řádě a zvláště věroučného, liturgického a asketického výkladu, bez něhož budou jim liturgické texty příliš střízlivé, chladné a jakoby prachem zastřené obrazy. Doufáme, že naši kněží ochotně chopí se radostné práce a v liturgických kroužcích a přednáškách přiblíží tuto zlatou knihu našemu lidu a vydatně ji zužitkují. Poproste své kněze, zvláště v náboženských spolcích, aby vás učili s porozuměním modliti se z misálu!

Mše svatá je též nevhodnější společnou modlitbou a obětí. Jako celá katolická církev tvoří jednu světovou rodinu s duchovním otcem náměstkem Kristovým v čele, tak uvnitř této obrovské rodiny jsou menší skupiny, které liturgie víže v úzkou jednotu. Každá diecése se svým biskupem je takový mravní celek, který je naznačen katedrálním kostelem. Každá farnost se svým duchovním správcem jest rovněž taková jedna rodina duší, jeden duchovní chrám, jehož symbolem jest farní kostel. Vůbec, kdykoli věřící jsou přítomni mši svaté, tvoří spolu s knězem jeden celek, obec křesťanskou. Mše svatá obětuje se za všechny a ode všech společně. Je dobře, připomeneme-li si toto při mši sv. Tím padnou hradby mezi bohatými a chudými, blízkými a vzdálenými. V kostele nebude množství osamocených atomů, nýbrž jeden živý organismus. Tím naše myšlenky, city a žádosti se prodlouží a rozšíří a budou míti hlubší základ i více vnitřního obsahu. Bylo by vítati, aby při mši svaté farní nebo jiné četně navštívené konaly se střídavě se zpěvem společné hlasité modlitby, tlumočící modlitbu kněze u oltáře. Toto spojení kněze a lidu, tento charakter společné oběti byl v církvi původně a udržel se velice dlouho. Svědčí o tom modlitby misálu, v nichž soukromé modlitby obětujícího kněze mají velmi skrovné místo, kdežto veliká většina jich mluví v čísle množném jménem křesťanské obce a celé církve. Učme zvláště mládež modlitbám společným, vypěstujme si chor v podobném smyslu, ve kterém jej zná liturgie, tvořme liturgické společenství, tj. činnou účast na bohoslužbě se živým vědomím jednoty vzájemné v Kristu a církvi. Zkouška nás přesvědčí, že tento způsob společné modlitby buď ústní neb aspoň v myslí přináší mnoho užitečných námětů pro osobní zbožnost.

Fr. Odvalil, Romance o předení a tkaní.

Dle Ledesmy. 1

1) Srovnej též sv. Proklus (zemřel roku 446), Oratio I. de laudibus s. Mariae: Maria, ... úžasný tkalcovský stav vtělení, na němž tajemným způsobem utkáno roucho hypostatického sjednocení, jehož tkalcem byl Duch svatý, osnovou moc s výšin, vlnou ono staré rouno Adamovo, útkem neposkvrněné tělo z Panny...

Dlouho předla svatá dívka,
v mladý svůj již předla věk,

až kol všude bylo plno
příze svatých myšlenek.

Tu v té dílně čisté panny

Láska tkáti začíná,
z svojí příze přeróżličné
bude ona tkanina.

Osnova je nejvzácnější,
útek chatrný je dost,
neboť toho žádala si
oné látky účelnost.

Dílo to se tkačce svaté
mistrovským má kusem stát,
proto nesmí cizí ruka
v praničem jí pomáhat.

Nikdy nebyl na tom stavě
jiný kousek látky stkán,
tento též jen z vyšší moci
počat byl a dokonán.

Když ten kus se stavu sňali,
bělostkvoucí krásy byl,
proto přec Jan, sluha věrný,
na řece ho vybítil.

A pak, jako látky jiné,
prošel valchou bolestnou,
tlučen, válen, hněten, ždímán,
zvýšil jenom cenu svou.

Tkanina ta být má věčná,
její krása zůstane,
i když v útku mnohé niti
budou časem ztrhané.

Pět ji písmen označuje,
aby byla poznána;
dosvědčují, zač a k čemu
a kým byla utkána.

Když chtěl Žid tu látku míti
třicet stříbrňáků dal;
přece byl to obchod šidmý:
prodavač si pozoufal.

I na měření té tkáně
nový loket musel být;

v očích všeho světa chtěli
na kříži ji přeměřit.
Ale, příliš velký loket
mrzký kupec vymyslel;
proto drahou látku táhl,
přepínal a přibíjel.

A tu, běda, v pěti místech
křehký útek popraskal;
trhliny ty měly zůstat,
by dle nich ji každý znal.

Ó, to byla dobrá známka!
V rozpacích kdy kupec byl,
ukázali těch pět trhlín:
tu i Tomáš uvěřil. —

Nuž — ta látka byla tkána,
abys, duše odraná,
měla šaty, až od Pána
k svatbě budeš pozvána!

B. P. Dlouhá, Za čest křesťanské, české ženy.

„Ať zhyne tělo, jež může býti milováno očima, jimiž nechci.“ (Sv. Anežka Římská.)

Tento projev krajní nenávisti k profanaci těla tak úžasně, takřka organicky logický v ústech třináctileté dívky překvapuje neméně svou silou právě z těch úst třináctileté.

Rázem vás přesadí do legendární sféry, v níž chápete, že tělo této dívky, obnažováno hrubými mužskými rukama před dravčími zraky jiného muže, musilo obklopiti se spuštěným vlasem, který spěšně rostl, aby zakryl studem mučenou lilii; tušíte v tom těle šílený spěch šťav a krve i horečku nervů, pracujících na růstu panenské kštice...

Postaviti proti tomuto dívčímu zjevu módní zjev dnešní dívky a ženy, snažící se zahaliti se co nejméně, vzbuzovati pozornost stůj co stůj u kdekoho, drážditi k milování těla nabízením všech jeho forem — toť kontrast tak silný a bolestný, že stupňuje morální odpor až k fyzické nevolnosti.

*

V říši živočišné je to vždy spíše rod mužský, jenž je uzpůsoben k tomu, aby upozorňoval, aby se líbil zevnějškem, stavbou těla, vybarvením srsti či peří, zpěvem atd. Při tom čím vyšší a ušlechtlejší druh, tím určitěji jeho krása je průvodkyní spojení monogamického; tak u zpěvavých ptáků, tak u nejsilnějších dravců. Jeden lev žije s jednou lvicí; pro ni je vyzdoben; lvice jde vedle něho skromná a nenápadná, jakobys pohlcena mateřskými úkoly.

V lidské dvojici je to žena, jež se zdobí právem přirozeným. Písmo svaté (Přísloví, 31) mluví o ženě statečné: Udělala sobě roucho protkávané, kment a šarlat jest oděv její. Plátno drahé udělala a prodala je, i pás dala chananejskému. Síla a krása je oděv její...

Snad proto, že Stvořitel měl ve svých plánech pokračování lidského rodu za mnohem naléhavější než kontinuitu v říši rostlinné a živočišné, kde pracují zákony bez součinnosti svobody? Neboť, kdežto v těchto říších vymírají rody z vis major (potopa) nebo násilím člověka, zdá se, že lidský rod hyne svou vlastní neřestí. Neboť — má duši se svobodnou vůlí, svobodného povznašeče nebo ubíječe rodu.

Pod vládou duše ne zrající k pádu a smrti, ale duše živoucí, má být i přirozená ženská touha po zalíbení se. Smí být oduševnělou pomůckou při výběru druhu; u ženy vdané má se cele obracet k tomuto druhovi; konečně může sloužiti — jako u muže — k ukojení vlastního i jiných smyslů estetického.

V prvním případě, u dívky tedy, duše nesmí nikterak zadati svému právu výběru, k němuž přec ušlechtlejší tvorové vedeni jsou už prostým pudem; lev s kočkou, myslím, ani nekoketuje.

Výběr mezi křesťany, to je výběr dle duše; ne dle ducha, inteligence a vzdělání, třeba že to vše může přispěti k dokonalosti výběru; ne dle těla, což je analogické s chovem králíků či koní a co by rádi viděli eugenikové; a dokonce ne už dle hmotných výhod, což je koupě.

Proto dívka s neporušeným dívčím instinktem a s katolickou distinkcí odmítne s nevolí, chtíti se líbiti všem, zdobiti se pro všechny. Tísni ji, ba i uráží často zálibný pohled; jak často má trapný pocit, že by se nejrady skryla! Smiřuje se se zálibným pohledem teprve v určitém případě výběru; a v jakém ještě virginálním, tajemném zmatku, v němž jsou složky oddanosti i strachu, náklonnosti i ostychu; zmatku, který je signálem životních událostí, tušením celé vážnosti dramatu, v němž vystoupí nová větev rodu před Boha i národ...

Vdaná žena má právo, ba povinnost, chtíti líbiti se svému muži, jako druhu své dvojice. Žádnému jinému tímto způsobem.

Všem lidem bez rozdílu smíme se líbiti tak, abychom neurážely všeobecně platného smyslu pro krásu svým nevkusem.

Mezi křesťanskými, nezkaženými ženami můžete se shledati s touto přirozenou, vírou ušlechtěnou snahou, líbiti se v celé stupnici zjevů od dámy opravdově a vysoce elegantní do ženy v prosté haleně; nezadává jí; zvyšuje kouzlo její ženskosti.

*

Snaha však, kterou je inspirována přítomná móda, souvisí s nejnižšími, zvrácenými, člověka nedůstojnými pudy. Jak jsme se vzdálily ideálu křesťanské ženy, že instinkt líbiti se vyústil v módu tak nevázanou! Často nedbá zdraví; málokdy dbá studu.

Kazíme vlastní děti, jež ve svém růstu a jeho přirozeném ostychu nemají se kam utéci do delšího, řádnějšího, lépe kryjícího šatu. Jejich duše pláčou krvavé slzy studu a my, rozechvěné nad jejich záděrami nehtíčků, toho nevidíme. Jsou mateny v nejzákladnějších dívčích sensacích vlastními matkami, u nichž vidí bezhlavý hon za mladistvějším vzezřením, ony, jimž instinkt napovídá, že jejich čtrnáctý rok žádá přiměřené změny šatu.

O sv. Františce de Chantal se říkalo, že na ní není nic mladého než její obličej, neboť nosovala dlouho své skromné, staré šaty. O dnešních ženách často platí opak...

Každé zdůraznění těla je však na úkor duše. Kde tělo křičí, tam se duše odmlčela. Ženy berou samy sobě možnost, aby byly vyhledávány pro svou duši. Je pravda, že dnešní muž ztratil skoro smysl pro duši, že jí nehledá, že mu je spíše obtížna, ale má žena být jeho přítěží na této cestě k pádu? Nemá vždy po příkladu na sebe vzaté být mu ženou povznášející?

Či nemá už co nabídnouti?

Hluboké výstřihy, holé paže, těsný a krátký šat jsou nesporně vývěsní štíty duchovní pustoty.

Jsou ještě něčím horším.

Kristus Pán řekl: „... každý, kdo hledí na ženu žádostivě, již zcizoložil s ní v srdci svém.“ (Matouš V., 28.) Nuže, dnešní móda je neustálou provokací těchto hříchů. Neboť nechce nic jiného, než aby muž, kterýkoliv, pohlédl... Aby pohlédl se žádostí... Na to je vypočítáno v dnešní módě všechno, od jemného, nijak nekryjícího deshablement až do šatů svatebních, jež nikdy ještě nebyly tak málo decentní, ba až do těch k „hlubokému“ smutku.

Proti křesťanskému úsilí o zdokonalení a očistu vztahu mužova k ženě: „Slyšeli jste, že řečeno bylo starým... ale já pravím vám...“ staví se dokonce i křtěná žena, staví se na stranu satanovu...

*

Křesťanské ženy vytvořily si dávno svůj řád, dle něhož se oblékaly, majíce na vědomí důstojenství duše vlastní i bližního.

Dívky šatily se do barev svěžích, ale skromně a cudně. Vdané ženy znaly rozdíl mezi šatem určeným pro kruh rodinný, dále pro kroužek přátel svých a svého muže stejně počestných a šatem pro ulici; ten byl barev nenápadných a přísně uzavřený. Zpovrchněly jsme, zbanálněly; vynášíme své nejlepší na ulici, za pastvu banálních, mnohdy nečistých očí. — Při slavnostních příležitostech jen objevovala se žena v šatě nádhernějším, když po boku mužově representovala „okrasu domu jeho“. Z církevních slavností bývalo to při veřejných průvodech, ovšem s ohledem na posvátnost chvíle; jinak pro chrám Páně nosila šat vážný, naprosto cudný a uzavřený; hlavu při vstupu do chrámu vždy pokrytou, aby ctíla starou křesťanskou tradici.

Klasickým modelem důstojného ženského šatu zůstane hábit řeholnice a větší či menší odklon od jeho základních linií zůstane měřítkem odklonu žen od křesťanského mravu. Kde se v kraji zachovala v ženském kroji tato solidní, jemná linka, tam možno hledati ještě věřící, mravné ženy a odtud ještě vycházejí četné řeholnice.

Biskupové němečtí uznali za vhodné čeliti nemravné módě stanovením jakýchsi mezí, jichž katolička s dobrým svědomím překročiti nesmí; výstřih u krku nemá sestupovati pod krční důlek, rukáv nemá býti kratší než po loket, sukně mají splývati nejméně 10 cm nad kotníky. Šat nesmí nikdy býti příliš těsný a nikdy průhledný bez hustého podkladu.

Zdálo by se, že u nás, kde národní kroj zná krátké sukně i rukávce, bylo by třeba jistých ústupků, ale nezapomínejme, že se v zákaze jedná o rukáv přiléhavý a sukni úzkou; kroj má své cudné řasy.

Ostatně za všech dob, kdy nevázanost módy ohrožovala mravy, ozývali se strážcové církve varovně. Od sv. Jeronyma přes sv. Tomáše a j. a j. řada mužů horlila proti špatným módám. Milíč z Kroměříže zle vyčetl zlaté čepce pražským městkám a veřejně zahanboval panny frejírské a helmbrechtské pro jejich šat.

Jestliže svatý Otec znovu a znovu upozorňuje na nepřístojnost módy, hlavně v šatech ke stolu Páně, jestliže biskupové nařizují kněžím odřící svaté přijímání ženám nedůstojně ustrojeným, je to znamení doby, ukazující k úpadku ženy a nutno se nad ním vážně zamyslet. Jen bezduchý manequin ve svém nestoudném šatě při těchto hlasech zachová svůj klidně hloupý výraz.

*

Je potřebí konečně zase připomenouti si cenu duše, těla i jeho draperie. Strhněme draperii tam, kde zastíhuje duši a zvyšuje pohanský kultus těla. Neboť z těla žítí budeme porušení.

Kdo nenávidí těla svého, připravuje jeho oslavení. Skromnost v šatu je přece nejmírnější, nejsnadnější formou této svaté nenávisti.

Zatím co kult těla nechává za sebou pod stkvělými draperiemi hnilobu, mnohdy už za živa, kázeň těla a nenávist jeho zachovává je od porušení mnohdy; po smrti. Hle, kdo miloval své tělo tak, že i Bůh je zamiloval!

A zatím, co skvělý oděv tak je znehodnocen, že čistý člověk pociťuje k němu štítlivou nedůvěru, prostý šat několika vyvolených v tisíci drobných ústřížcích je líbán a uctíván pokorně; dotyk jeho právem sdílí útěchu lidstvu za zásluhy toho, jehož tělo kryl před dotykem očí...

Bože milostivý...

Chorvátská národní. Přel. Otto F. Babler.

Bože milostivý, za mnoho Ti vděčím; nemohu to splatit, proto v pláči klečím.	Z ničeho jsem stvořen po dobrotě tvojí, obdařils mne vzorem božské krásy svojí.	Nebeskou svou duši pro mne připravil jsi, nade všechny věci výš mě postavil jsi.	Nesmrtelnou duši vdechnul jsi mi v žití, smrtelnou ji hřích jen může učiniti.
---	--	---	--

Gl. Žganec: Zbornik I. sv. 2. č. 41. — Pro trojhlasý ženský sbor zhudebnil F. M. Dugan v hudební příl. časopisu: „Sveta Cecilija“, XXI. č. 1.

Sv. Bernard, Kniha o lásce Boží.

Konečně se praví: Nepochopíš-li sama sebe, vyjdi za stády svých druhů. A věru, jestliže člověk pozdvižen ke vznešenosti nechápe jí, právem se může pro svou nevědomost srovnávat s dobyt看em, jako jeho společník vzhledem ke své přítomné porušitelnosti a smrtelnosti. Proto tvor, neznaje sám sebe, počíná se přiřazovat k nerozumným stádům. Není si vědom své slávy, jež je uvnitř, a svou chtivostí se nechává vésti k věcem vnějším a smyslovým. Tak se stává podobný ostatním, poněvadž nechápe, že obdržel více než ostatní.

Proto nutno se velmi stříci této nevědomosti, která působí, že o sobě snad příliš nízce smýšlíme. Ale právě tak, ba ještě více jest se báti oné nevědomosti, kterou všechno sobě přiřítáme a neprávem se domníváme, že máme všechno dobro, a to sami ze sebe. Ale více než tyto dvě nevědomosti je třeba zavrhnouti a proklítí onu domýšlivost, která svádí, abys vědomě a snad s rozvahou se odvážil hledat svou slávu v dobrech, jež ti nenáleží, neboť, jsa jist, že nemáš nic ze sebe, neostýcháš se uchvátiti čest jiného. První nevědomost je bez slávy. Druhá má sice slávu, ale ne u Boha. Avšak třetí zlo, které je již vědomě pácháno, je uchvacování toho, co náleží Bohu.

Ostatně tato vyzývavost se jeví o tolik těžší a nebezpečnější než druhá nevědomost, že tato o Bohu neví, kdežto ona vyzývavost jím pohrdá. A o tolik je horší a zavržení hodnější než první nevědomost, že touto se družíme k dobytku, kdežto onou k dáblům. Je to pýcha a největší hřích užívati darů, jako by nám byli přirozenými, přijmouti dobrodiní a uchvátiti slávu dobrodincovu.

Proto kromě těchto dvou, vznešenosti a rozumu, je třeba také ctnosti, jež je ovocem obou a její pomocí hledáme a držíme toho, jenž jest původce všeho a jako dárce je zaslouženě ve všem oslavován. Jinak člověk, věda, co má činit, a nečině, bude velmi trestán. Proč? Poněvadž nechce mít rozum, nechce dobře činit. Raději na nepravost myslí na svém lůžku a věda určitě pomocí daru rozumu, že jeho dobra nejsou od něho, usiluje bezbožný otrok uchvátiti ba i vyrvatí pro sebe slávu, jež náleží Pánu.

Je tedy jasno, že vznešenost bez moudrosti je naprosto neužitečná a rozum bez ctnosti záhubný. Avšak ctnostný člověk, jemuž není rozum na záhubu ani vznešenost bez užitku, volá k Bohu a upřímně vyznává: Ne nám, Pane, ne nám, nýbrž svému jménu dej slávu. To znamená, nic si nepřivlastňujeme, Pane, z vědomosti, nic ze vznešenosti, nýbrž vše přiřítáme tvému jménu, jež je pramenem všeho.

Než uchýlili jsme se téměř mnoho od svého předmětu, snažíce se ukázat, že i ti, kteří neznají Krista, mají dosti pohnutek z přirozeného zákona pro přijatá dobrodiní duchovní i tělesná, aby milovali Boha pro Boha. Shrňme tedy krátce, co bylo řečeno.

Který pohan by nevěděl, že od nikoho jiného nejsou ony potřeby pro tělo v tomto smrtelném životě, totiž životní prostředky, světlo, vzduch, než od toho, jenž živí každého tvora, jenž dává vycházeti slunci na dobré i na zlé a déšť dává spravedlivým i nespravedlivým? Který bezbožník by se odvážil pokládati za původce vznešenosti, jíž září jeho duše, někoho jiného než toho, jenž praví v Genesi: Učiňme člověka k obrazu a podobě naší? A kdo by hledal jiného dárce rozumu než právě toho, jenž učí člověka moudrosti? Konečně, kdo se domnívá, že obdržel nebo může dostati dar ctnosti odjinud než od Pána ctností? Proto je neomluvitelný i každý pohan, jestliže nemiluje svého Pána Boha z celého srdce, z celé duše a ze vsí své síly. Ozývá se z nitra každého přirozená spravedlnost dobře známá rozumu, že totiž má cele milovat toho, o němž dobře ví, že jest mu povinen za vše, co jest.

Ale je to nesnadné, ba i nemožné, svými silami nebo silami svobodné vůle obrátiti cele k službě Boží vůli, co jsme jednou od Boha přijali, a pohrdnout vlastní vůlí a nepokládat nic za své, neboť je psáno: Všichni hledají své. A opět: Smysly a myšlenky člověka jsou nakloněny ke zlému.

Sv. Epifanius, Chvalozpěv o P. Marii, Bohorodiče.

Co mám říci anebo co prohlásiti o přeslavné a svaté Panně? Vždyť, vyjma Boha, nade všechny nekonečně vyniká. Krásou předčí samy Cheruby a Serafy a všecken voj andělský a k její chvále naprosto nestačí nebeský a pozemský jazyk, ba ani andělský. Ó blahoslavená Panno, čistá holubičko a nebeská nevěsto Maria, nebe, chráme, trůne božství, ty máš Krista, zářící slunce na zemi i na nebi. Zářný mraku, z něhož vyšlehl Kristus, nejzářnější blesk k osvětlení světa! Zdrávas, plná milosti, nebeská bráno, již jasně a zřejmě oslovuje v Písniích prorok v plynné řeči: Uzamčená zahrada jsi, má sestro, nevěsto, v uzamčené zahradě zapečetěný pramen.

Panna jest neposkrvněná lilie, jež zrodila nevadnoucí růži, Krista. Ó svatá Bohorodičko, neposkrvněná ovečko, jež jsi porodila Slovo, vtěleného Beránka, Krista! Ó nejsvětější Panno, jež jsi uvedla v údiv vojska andělská! Úžasny je div na nebi, žena, oděná sluncem, držící Světlo na loktech! Úžasny div v nebesích, Syn Boží se vtělil v lůno Panny. Úžasny div v nebesích, Pán andělů se stal synem Panny! Andělé obviňovali Evu, nyní však provázejí Marii slávou, jež kleslou Evu pozvedla a Adama, vyhnaného z ráje, poslala do nebe. Ona jest prostřednicí nebes a země, neboť provedla přirozené spojení.

Milost svaté Panny jest nezměrná. Proto Gabriel nejdříve pozdravuje Pannu slovy: Zdrávas, milosti plná, jež jsi zářivým nebem. Zdrávas, milosti plná, Panno, mnohými ctnostmi ozdobená! Zdrávas, milosti plná, jež jsi zlatá nádoba, obsahující nebeskou manu! Zdrávas, milosti plná, jež napájíš žíznící sladkostí věčného pramene! Zdrávas, nejsvětější, neposkrvněná Matko, jež jsi porodila Krista, jenž byl před Tebou! Zdrávas, královský purpure, jež jsi oděla Krále nebes i země! Zdrávas, nepochopená kniha, jež jsi předložila světu ke čtení Slovo, Syna Otcova!

Dr. J. Krlín, Svatý Jan od Kříže.

Jest ku podivu, jak románští národové jsou bohati na světcce. Románské země rodily světcce ve všech dobách, od prvního úsvitu slunce křesťanské víry. Daly církvi a světu miliony mučedníků, světců, kteří hořeli láskou a obětavostí, chtějíce se podobati co nejvíce Ukřižovanému, a daly jí i četné doktory, jejichž slovo svítí ve tmách intelektuální i mravní nejistoty. Jednoho z těch velikých světců a spisovatelů jmenovala nedávno církev, ústy své nejvyšší hlavy na zemi, doktorem církevním. Jest jím svatý Jan od Kříže, řeholník španělský a současník a spolutvůrce velké zakladatelky, svaté Terezie Ježíšovy.

Španělsko bylo zemí ohnivě víry a ještě ohnivější lásky. Jedině proto mohlo se státi zemí inkvisice a obroditelkou Karmelu a šířitelkou zdravé thomistické filosofie ve světě. Čteme-li historii Španělska věřícího a milujícího, jsme prostě jímání údivem a nedivíme se, že svět, který má pramálo smyslu pro vyšší heroism z víry a víry, se Španělsku směje a nenávidí ho. Že ho odpuzuje intolerance a fanatism — nelekejme se těch slov, když mluvíme o katolicismu, který je intolerantním i fanatickým, poněvadž jediný drží a chrání pravdu. Ti světci a světice, kteří se zrodili ve Španělsku, mají všechny rysy své země, ze které ssáli život a kterou proslavili.

Lze-li říci o některém národě, že v době postní, která v nás vyvolává bolest umučeného Spasitele, úpěl a plakal hořce pod křížem, že vyplakal moře slz, pak nejspíše to platí o národě španělském. Jeho víra národa vznětlivého a citlivého, horkého jako je to slunce rozpalující jej, žádala slz, jimiž se projevovala a jimiž i mohutněla. Neboť slzy jsou jako déšť a dávají rychlejší vzrůst. A nestačily slzy, člověk, který miloval, cítil potřebu se káti opět v slzách a krotiti své tělo. Uváděl je v poddanství způsobem, který děsí moderního člověka, u kterého má tělo nadvládu nad duchem. A nelze se proto ani divit, že Španělsko dalo světu svatého Dominika, tvůrce tvrdé askese, tolik se odlišující od askese starých otců pouště a eremitů. První i druzí — jestiž třeba mluvit i o rodině duchovní sv. Dominika a o celém směru podrobili z lásky k Bohu své tělo. Obojí dbali, aby tělo nezvítězilo a nezničilo spásy člověkovy. Ale kdežto staří světci pouště tak činili odloučením od světa, hladem, krocením smyslů, západní, románští a v prvé řadě španělští světci a vůbec věřící, krotili své tělo mrskáním, ranami, bolestí. Je třeba čísti o sv. Dominiku, o sv. Kateřině Sienské, o bl. Janu Susovi, je třeba proniknouti v jejich denní život, abychom pochopili ten odlišný způsob askese. Ale dnes si všimneme jiného vzoru, sv. Jana od Kříže.

Jan od Kříže nebyl prohlášen za světce jen proto, že napsal krásná mystická díla, byl prohlášen za světce, poněvadž žil životem svatým. A proto tato studie bude se rozpadati ve dvě části: V první si bude všimati života a ve druhé díla osoby. A v obou bude hledati svatost.

I.

V Hontiveros, městečku kastilském, se narodil r. 1542 náš světec. Jeho otec Gonzalve de Yépés, byl potomkem staré šlechtické rodiny, která během dob zchudla. Jeho zbožná a dobrá žena byla z měšťanské rodiny a tím na sebe šlechtic jen popudil bohaté příbuzné, takže těžce musil zápasiti o denní chléb pro sebe a pro rodinu. Proto leckdy zahrozila rodině bída, již zaháněla svým úsměvem a svou starostlivostí pečlivá matka, ve zbožnosti a lásce vychovávající své děti.

Jan byl chlapec nadaný, který si brzy uvědomil, jaké jest jeho povolání. Ale byl chud a nebylo lze ani pomýšleti na studia. Proto syn vstoupil jako ošetřovatel do nemocnice v Medina del Campo, aby si vydělal na živobytí a mohl zároveň studovati v koleji mluvnici, řečnictví a filosofii. Jeho vytrvalé vůli se podařilo dokončiti s prospěchem studia, takže ve dvaceti letech mohl již vstoupiti ke karmelitánům. Po studiích bohosloví, která absolvoval s výtečným prospěchem, byl vysvěcen na kněze.

Nespokojil se s povrchním duchovním životem, který vedla velká část tehdejších karmelitánů před reformou, a proto hodlal vstoupiti ke kartusiánům. Neuskutečnil však tohoto svého plánu, neboť právě v té době se setkal se svatou Terezíí Ježíšovou a s ní pracoval na reformě karmelitského řádu.

Zamyslíme-li se nad životem světců, zahlédáme často v jejich životě hned od mládí znamení, která jako by ukazovala, že povoláním jejich bude stát se světcem. Ta znamení se objevují, jakmile se začíná probouzeti rozum dítěte, a čím více dospívá, tím více i ona mohutní. Dvě taková znamení, která ostatně jsou nezbytnými u světce, a která podmiňují dokonalost, jako déšť a slunce podmiňují růst obilí, zahlédáme již u mladého Jana: vroucí lásku k Ukřižovanému a touhu po utrpení. Projevují se na venek modlitbou, umrtvováním a sebeobětováním.

Skoro by se řeklo, že Jan vyrůstal jen a jen láskou nejen duchovně, nýbrž i tělesně. Dítě mívá největší zálibu v hračkách, jest roztržitě. Jan nenáviděl hraček a byl usebraný. Každého rána ministroval v klášteře augustiniánek a vycházel z chrámu tak rozzářen, že ještě dlouho dopoledne prodléval v modlitbě. Modlitba jest rozmluvou duše s Bohem a Bůh mluví důvěrněji k duši, která jest čistá, a ta duše zbožněji naslouchá té vznešené řeči a neklade odporu.

A zároveň jí dává Bůh dar chápání, dar inteligence a dar moudrosti. Jan měl ještě to štěstí, že jeho matka byla ženou hluboké víry a že nejen toho velikého růstu vnitřního, který zahlédala u svého syna, nejen nebrzdila, nýbrž že ho živila.

Modlitba předpokládá lásku, ale modlitbou i láska mohutní a sílí. Člověk, který se mnoho a usebraně modlí, zamilovává si brzy rozjímání a zároveň hledí svůj život umrtviti z lásky k Bohu. Askese není možná bez modlitby a nepostupovali bychom v askesi, kdyby se naše modlitba neprohlubovala. Růst v ctnostném životě předpokládá zvýšení lásky k Bohu, s níž se zmenšuje láska k sobě, sebeláska. K prvnímu i ke druhému je třeba modlitby, neboť je i třeba poznání.

U sv. Jana od Kříže se zvolna stávala láska k Bohu vším. Zaplňovala celé srdce, rozpálila je, takže lámala a spalovala sebelásku. Byl v nemocnici a jako ošetřovatel byl nejvíce milován všemi nemocnými pro lásku, jakou jim věnoval. Studoval při tom, ale nikdy nemocní netrpěli újmou jeho prací. Má láska tu vlastnost, že se nerozděluje. Člověk milující dává se celý, aniž se zmenšuje. Platí-li ta zásada v řádu přirozeném — krásným vzorem jest matka — platí tím spíše v řádu nadpřirozeném. Jan ošetřoval nemocné, studoval. Studium ho připravovalo, aby ještě více poznával Boha, neboť jeho cílem bylo kněžské povolání. Jeho cíl byl tudíž vznešený. Modlitba, rozmlouvání s Bohem, které vyplnily ostatní část dne i části noci, živily celé jeho konání, dávaly mu vzmach a produševnění. A Jan si byl vědom i krásy předmětu své lásky i svého cíle a proto se střežil a odháněl přísně každou sebemenší roztržitost, jež by jeho růstu škodila. Modlitbou a rozjímáním byl zčištěn pohled jeho duše tolik, že hned viděl, čeho je třeba, co voliti a co zahrnouti. Držel pevně své tělo a dovedl mu poručiti, kdykoliv se bouřilo.

Již jako dítě si klade do lůžka železné pruty, aby nemohl pohodlně spáti. V nemocnici a jako student spával v kufru nebo na holé zemi, přikrývá se toliko kabátem. Častokrát vstával a prodlel několik nocí v zimě, třesa se chladem, ale rozpálen vnitřním štěstím, které teklo z vroucí modlitby. Postil se tolik přísně, že jest ku podivu, jak při vysilující práci mohl žít. Jako řeholník mnoho dní vůbec nejedl a ani ho nenapadlo požadovati se jídla. Ne nadarmo jsem řekl, že sv. Jan od Kříže žil a rostl láskou nejen duchovně, nýbrž i tělesně.

Byl velký a krásný, když přistupoval k oltáři, aby sloužil první svoji mši svatou. Po dětství a jinošství prchajícím ve zbožném rozjímání a po studiích bohosloveckých, po rozjímání a poznávání Pravdy, po životě přísném a bezúhonném zdvihal prvně ve svých rukou Pána nebe a země, Hostii, kterou proměnil. A v té vznešené chvíli shlédlo na něho oko Páně a Janu, novosvěcenci, který již vykonal takový kus cesty na té hoře svatosti, se dostalo ujištění, že bude stále utvrzen v milosti a že bude uchráněn od smrtelného hříchu.

Prozřetelnost nás lidi nekonečně miluje, poněvadž nás nekonečně zná. A poněvadž nás nekonečně miluje, poněvadž zná naši bídu, naši nestálost a naše klesání a pády naše, dává nám často, dává často lidstvu v jeho bídě světlo. V dobách, které jsou nízké a ve kterých se množí a do nesmírných výšek roste hřích, dává nám světce, lidi z nás, a jimi přetvořuje člověka a lidstvo. Ti světci jsou darem zdarma daným, darem, jehož nezasluhujeme, jehož nejsme hodni. Mám jmenovati případy? Vybírám tři jména z historie: Sv. Tomáš Aquinský, sv. Jan od Kříže a sv. Terezie Ježíškova. Byli poslání a vytvořeni nebeským Umělcem, aby utvořili nové nádoby v lidstvu, místo těch chátrajících nádob, kterými jest společnost. Dílo, které z vůle Prozřetelnosti mají vykonati, jest nad síly lidské: Sv. Tomáš měl dáti své Summy, které by se staly směrnicemi učení, které by proti zlému člověku ochránily pravdu. Sv. Jan od Kříže měl přetvořovati řád tak, aby z něho denně se vznášela vůně svatosti k nebesům a kytice modliteb, které by obměkčovaly srdce Hospodinovo. A sv. Terezie Ježíškova měla svou modlitbou a svou bolestí sypati růže na zemi, na níž většina polí nemůže dáti zdravé obilí pro náročné a škodlivé hloží.

Aby tyto vyvolení splnili své poslání, které jim Bůh předurčil, obměšlí je vedle mnohých darů jedním darem, který jim tolik napomáhá, aby dokonali své těžké dílo: Dává jim ujištění, že budou čisti, že neupadnou do těžkého hříchu. Sv. Tomáš Aquinský obdržel ten dar, když byl vězněn na hradu své matky po velikém pokušení, které na něho bylo dopuštěno. Sv. Jan od Kříže je obdržel, když sloužil svoji první mši svatou. O sv. Terezii Ježíškově nemáme zpráv, že by i ona obdržela takového daru, ale celý její život nasvědčuje, že byla chráněna i ona od těžkého hříchu. Byli ušetřeni těžkého boje s tělem, v němž tolik nás podléhá a který tolik vyčerpává naši energii, kterou bychom mohli věnovati jiným věcem.

Láska Boží nemá hranic.

Život sv. Jana od Kříže od jeho první nejsvětější oběti jest jen ustavičný vzrůst, rychlé stoupání. Není mu ničím jeho vlastní život, jeho tělo, žádných radostí mu neskýtá stvoření. Milující se chce co nejvíce podobati milovanému. Svatý Jan od Kříže se chtěl podobati co nejvíce Ukřižovanému a jeho celý život udivuje heroismem. Sebe krutější bolest mu působila radost, tak miloval Pána.

Pokračování.

Bor. Benetka, Obnova kultu národních světců.

Česká země dostala ve svatém Václavu svého věčného ochránce proti nepříteli, až v hrůzách nepřátelského vpádu nebude lze spolehnouti se na nic jiného než na modlitbu. Lid český znal po všechn čas toto své útočiště a chorál svatého Václava stal se národní hymnou. Zpívali ji Čechové v dobách míru, prosili jí za pomoc Boží, když táhli do pole proti nepříteli. Svatý Václav stal se zosobněním našeho národa. Jeho politické dějiny nesou jako stálý znak svatého knížete. Jím se hlásí ke svým politickým právům a v něm vidí ztělesněnou sílu národa.

Byli to barbaři, pod jichž rukama klesl sv. Václav. Sice byli pokřtěni, ale víra jejich topila se v pohanství. Desáté století přineslo však i barbarským Slovanům nové světlo, hlásajíc obrodu duše i kultury. Ottónská renaissance nesla se kraji chladného severu, aby ta ledová srdce se rozeřála pro tajemné učení křesťanů. Jako ozvěna nebeské hudby nesl se krajem radostný ohlas veliké a hluboké víry. České hory byly však příliš vysoké a nevlídné, aby se přes ně mohl přenést harmonický paján z clunijského prostředí. V Magdeburku v plné své kráse mohla se rozvinouti renaissance, aby odtud jako z pramene se napájely vyprahlé kraje k novému životu. Jako lesní zvěř spěchá ke studánce, aby osvěžila se křišťálovým pramenkem lesního zdroje, tak sem do Magdeburka spěchali mnozí za osvěžením své duše, spoutané hrubým životem barbarského okolí.

V severovýchodních Čechách vládl mocný rod, konkurující centralismu pražských knížat. Jeho příbuzenské vztahy k panujícímu rodu německému slibovaly rodu Slavníkovu i přednostní právo v zemi. Ale vůle Boží dala rodu vznešenější úkol: na tomto kmeni vypučel krásný plod, jemuž dáno při křtu svatém jméno Vojtěch. Matka jeho Střezislava stojí v tom velikém zástupu velikých žen českého národa, který u nás se rád zapomíná, aby tu nebylo závazků pro přítomnost. Na Libici dosud zachoval se vědomý kontakt se slovanskou misí. Sice i zde latiníci zastoupili své východní předchůdce, zbyl zde však patrný vliv dosud nevyprchalý z duší českých Slovanů.

Z tohoto prostředí odešel Vojtěch do Magdeburka. Jeho druh sv. Bruno, vypráví nám o veselém životě svého přítele, prožívajícího jinošská leta jako tisíce a miliony mladých mužů dneška. Ovšem nebyly to jenom radovánky, ale také oddané studium, jemuž se věnoval hlubokou svojí duší. Zde poznal tu novou vlnu nesoucí s sebou nepoznané radosti hlubokého oddání se Kristu. Musela však přijít mocná rána, aby obrátila mladého kněze. Stál u smrtelného lože prvního českého biskupa a slyšel jeho zoufalé volání k Bohu za smilování (viděl před duševním zrakem všechna opomenutí svého úřadu). Tato scéna, dramaticky vylíčená jeho životopiscem, znamená změnu jeho života, přípravu pro budoucí život, znající jenom utrpení pro Krista a jeho náboženství. Stal se nástupcem Dětmarovým, ale výchovou spěl k jiným metám. K úřadu biskupskému je potřeba silné ruky, aby pastýřská berla nevypadla z ruky, když nepřítel napadne stáde. Bystrý zrak musí stále upírat do dálky a uvyknouti tělo i duši na noční bdění. Biskupem u Slovanů má být nejspíše voják, ovládající neúprosně zásady bezpodmínečné kázně a uschopněný zjednat si svoje právo vždycky.

To ovšem chybělo kontemplativní povaze Vojtěchově. Doba Boleslavů je v českých dějinách zaznamenána jako zápas o hegemonii ve státě. Nebyl to ovšem úplně nezávislý stát, ale pokud knížata nerušila svými boji zájem německého krále, nebylo důvodu, aby se staral, co se u nás děje. Nastolení sv. Vojtěcha snad bude jedním takovým zásahem do boje mezi Přemyslovci a Slavníkovci, neboť jinak si těžko vysvětlíme, že za napjatého poměru mezi oběma mocnými rody najednou Slavníkovec je biskupem, a to sídlí na hradě Přemyslovců. Úřad biskupský v české zemi byl hned od počátku v závislosti na německém panovníkovi, který se později zcela zřetelně k tomuto svému právu hlásí tím, že

biskupa pražského úplně vyjímá z moci a poslušnosti knížete a dává mu samostatný titul knížecí, jako bezprostřednímu leníku krále německého. Z toho si vysvětlíme, proč byl napjatý poměr tam, kde měla jít ruka v ruce k dobru národa. A tak boj a sváry opanovaly Čechy, ač zájem vyžadoval spolupráci. Biskup, nezvyklý na podobné zápasy politického podbarvení, stál tu zoufalý a nevěděl, jak řešit ty obtížné nesrovnalosti. Mezi ním a knížetem zarostla cesta a pohanství se těšilo na nové vítězství. Marne biskup prosil a připomínal hněv Boží. Miloval svoji vlast a nechtěl trestati, kde doufal v moc dobrého slova. Ale veškerá práce se mařila a nešťastný biskup raději prchá, než aby viděl dny zpuštění. Toužil nalézt nových sil u hrobu Kristova. Nedošel tam a nalézá dočasný útulek v tichu cely klášterní. Zde mohl žít stále se svým Utěšitelem. Biskupský úřad nedovoluje pohodlí, ani když to je obětování se službě klášterní. V Čechách poměry volaly po biskupu, neboť kněží i věřící stáli nad propastí hrozných hříchů. Proto kníže podlehl naléhání a poslal k papeži několik vynikajících Čechů, aby svojí autoritou vynutil návrat vzdáleného pastýře.

Biskup skutečně se navrátil do Čech s posly, aby poznal, že pro něho není místa při chrámu sv. Víta. Jeho veškerá práce byla marná. Opakovaly se staré neshody a proto nespokojený a nešťastný biskup znovu odchází do ciziny. Do té doby spadá asi apostolisace v Uhrách. Doma marně pracoval na vinici Páně. Cizině však mohl dát ono privilegované postavení apoštolského krále pro divoké hordy tatarské. Dědictví slovanských apoštolů působilo tu nepřímo. Ale na území uherského státu byli to Slované, kteří kulturně stáli výše, nežli jejich podmanitelé. Proto Maďaři budou stále zavázáni jistými díky Slovanům, pokud budou v církvi. A tak nepřímo pokřesťanění Maďarů je podmíněno apoštolským působením Cyrila a Metoda, svatých slovanských národů. Prvním arcibiskupem Maďarů byl český Slovan, aby pro věčné časy si vzpomínali na své závazky. Dnes, kdy Slovensko zase stojí mimo hranice tisíciletého království, si vysvětlíme, proč Bůh odňal vládu nad Slovany starým vládcům. Že tento moment se i námi zapomíná, nedivme se: vždyť sv. Vojtěch stál stranou zájmu a úcty.

Poměry v Čechách jsou nám z té doby velmi nejasné. Kronikář sice vypravuje o novém pokusu přivést biskupa domů z Itálie, kam se uchýlil znovu po své apoštolské práci při Dunaji. Není ani dosti jasný Bruno, abychom si vyložili nový návrat do Čech, kde zatím dokonáno divoké dílo pomsty na Slavíkovcích. Politicky stál tu Boleslav bez odpůrců. Krvavé oslavení svátku sv. Václava nelítostným vyvražděním na Libici nebylo jistě přátelským uvítáním Vojtěchovi. Návrat biskupův měl přinést uklidnění poměrům, či snad měl se využít k novému útoku proti příslušníku vyhlazovaného rodu? Úřad v zemi nejposvátnější stal se jablkem sváru. Bylo to tím horší, že Vojtěch netušil nic z těch úkladů, které mu připravoval pražský kníže. Ani o vyvraždění Slavíkovců nevěděl. Ale šel do české země jako biskup povoláný na opuštěný stolec, o který se za jeho nepřítomnosti usilovalo s knížecí strany.

Vrací-li se biskup do své diecése, vítají ho věřící, neboť s ním přichází požehnání Boží, byť by i byl nejnehodnější svého vznešeného úřadu. Jak se chovali tehdy Čechové? Jako by se asi zachovali i dnes: slibovali mu kdesi v cizině, ještě na hranici říše, že ty všechny zlořády a přestupování zákona Božího už neuvidí. Lid i kněží prý se káli a slíbili více nepokoušeti hněvu spravedlivého. Zmizela prostopášnost z kněžských domů, spáleny pohanské háje, čaroději byli ze země vymrskáni a lid řídí se příkázáními křesťanského Boha. Potěšen, že svým utrpením získal národ pro Boha, překročil Vojtěch pomezí hor s modlitbou díky. Ale hořké utrpení nemělo dosti na jeho útrapách. První osada, kam přišel, usvědčila posly i knížete z podvodné lži. Byla neděle a vesničané, místo aby zachovávali nařízení církve o důstojném svěcení dne Páně, činili pravý opak. Jako na výsměch všem slibům a ujišťování. Taková byla celá cesta až ku Praze. Místo slibovaného polepšení rostly zlořády den ze dne, že pastýř neustával prolévati slzy a prositi Hospodina, aby aspoň pro několik spravedlivých nezatracoval celý národ.

Tato epizoda se opakuje dosti často v dějinách našeho národa. Zdá se nám, že jsou vybičovány všechny vášně do největší míry a lidé se topí v šílenství. Vzdor proti Bohu je jedinou hybnou pákou. Vymýšlí se přímo co možná nejohrovnější orgie, jen aby se nahromadilo neřestí v nebetyčnou kupu. A okolo toho tančí jako kdysi Židé okolo zlatého telete. Všechno je bohem, jenom Bůh křesťanský nesmí se připomínat. Tyto zjevy se opakují u nás častěji. A vyléčení?

Vstříc vyšel mu jenom hlouček přátel a prosil, aby Vojtěch nevstupoval na Hrad, kde čeká podobné divadlo jako po celé cestě do Prahy. Dlouho se modlil biskup, zda má uposlechnouti přání a varování svých přátel nebo neohroženě

vstoupiti do zálohy. Noviny neslibovaly žádných dobrých slov ani dohody. Věděl, že, vstoupí-li do chrámu, nenajde mezi kapitulou věrných kněží. Těch několik, co zůstali věrni, prchli už dávno, aby unikli holým životem. Stál by před oltářem sám...

Ráno obrátil kroky okruhem kol Prahy a jenom pohledem naposled se dotkl chrámu a zvedl ruku, aby požehnal Hrad i celý kraj, prose Boha za milost pro národ, který zapudil biskupa pro jeho velikou lásku. Potom už nocoval jenom u trosek rodného domu, slzami zavláží zemi nasáklou krví Slavníkovců. První červánky ozářily už několik poutníků na cestě k hranicím české země. A nikdo nepřišel, aby požádal biskupa: zůstaň s námi...

Za několik dnů už byli hlasatelé evangelia v cizí zemi.

Kristova nauka pronikala pomalu mezi lidem bez písma. Upevniti ji mohl jen veliký čin. Nevíme dobře postup událostí na této misii sv. Vojtěcha. Známe však výsledek: Mučednickou smrt biskupovu a dvou druhů; víme, že Hnězdno je prvou slovanskou metropolí a Slavníkovcův prvním arcibiskupem. Nad hrobem vypuzeného světce staví si Poláci katedrálu, aby odtud se šířila víra Kristova po celé zemi. A tak tělo velikého Čecha bylo požehnáním pro celou zemi. Doma to poznali už pozdě, když zaslepený hněv proti jeho rodu se zmírnil.

Dějiny národa českého vypravují o výpravě za ostatky sv. Vojtěcha do Polska. Vzpomínáme si, jak postem a modlitbou usmiřovali Boha i světce, aby mohli si přinést domů aspoň ostatky svého biskupa, prvního z domácí krve, ale příliš velikého, než aby mohl žít mezi nimi živý.

Po dlouhé době i v dnešních událostech se počíná mluvit o nevděku českého lidu. Stane se zase veliký světec předmětem té úcty a lásky jaké si zaslouží?

Dr. Klement Šebesta, O. Praem.,

Řád premonstrátský.

Premonstráti založeni byli sv. Norbertem roku 1120. Nazývají se od svého sv. zakladatele norbertini, neb od svého prvního kláštera v Prémontré (Pratum monstratum) ve Francii u Laonu premonstráti, anebo od svého bílého řeholního šatu řád bílý, „bílí kněží“. Jsou řeholními kanovníky. Jako takoví nemají toliko péče o své vlastní posvěcení, nýbrž také o posvěcování a spasení svých bližních. Jejich program vytčen jest v následující formuli: Chvála Boží v kůru, horlivost o duše, duch stálé kajícínosti, kult eucharistický a kult mariánský. Zprvu neměli kanovníci premonstrátské žádné řehole. „Tak se svěřovali vedení jeho,“ praví se v životě sv. Norberta, „že se domnívali, že mohou postrádati všeliké organisace, řehole a předpisů Otců ke spasení svému, jen když budou následovati jeho slov.“ Avšak sv. Norbert viděl dále. Byl přesvědčen, že, má-li jeho řehole rozkvést a přinést církvi svaté mnohého užitku, musí nutně dostati pevného zřízení. Po dlouhém přemítání zvolil pro řád svůj řeholi sv. Augustina. Jest jasno, proč tak učinil. Znal ji sám dobře z těch dob, kdy jako člen kapituly kanovníků v Xanten zavázal se k zachování jí. I když viděl, že mnozí kanovníci jí neplnili, přece nedal se tím odstrašit, chtěl zavést reformu do Xanten a Laonu, a i když to se mu nepovedlo, rozhodl se založit řád kanovníků, jenž by představoval nejideálnější reformu života řeholních kanovníků. Legenda nám okrášlila ještě toto rozhodnutí Norbertovo, neboť vypravuje, jak se sv. Augustin s řeholí svou v rukou zjevil světci a pohnul ho k jejímu přijetí. Premonstráti podle vůle svého zakladatele mají vésti život apoštolský. K posvěcování vlastního mělo jim napomáhat toto: věrné zachování slibů řeholních, modlitba a rozjímání, samota a mlčení, přísný půst a sebezpořívání. Na posvěcování svých bližních měli pracovat duchovní správou v nejširším toho slova smyslu, svým příkladem a kázáním, misiemi a činností zpovědnickou a p. Sv. Norbert za první sídlo svého řádu zvolil místo neschůdné, bažinami otočené a tak by se zdálo, že chtěl podle vzoru mnichů cisterských mít své kláštery v tichých lesích, osamocených údolích, a tak omezit činnost řeholníků na okolí venkovské. Ale již další zakládání klášterů v městech a působení světcovo nám ukazuje, že premonstráti neměli se omezit na působení mezi venkovským lidem, nýbrž také rozvinout svoji činnost dále, také v městech. Jako svůj odkaz poručil Norbert svým synům: co nejpečlivější čistotu v chrámu kolem oltářů, velkolepé slavení sv. tajemství, pokání za přestupky a

nedbalosti, starost o chudě a pocestné. Právil totiž, že u oltáře každý může dokázat svou víru a svou lásku k Bohu, při očištění svého svědomí péčí o sebe samého a při hoštění chudých i cizinců svou láskou k bližnímu. Říkával též, že dům řeholní, který tyto tři věci snaží se svědomitě plnit, nepřijde nikdy do úzkých, že by sám trpěl nedostatkem.

Premonstráti, jako dosud na příklad v Belgii, mají kněze a bratry-laiky čili tzv. konvrše. Kněží nosí roucho bílé a mají tuniku, škapulíř s cingulem přes něj, v kůru kanonickou kappu s kapucí a o větších slavnostech nosí přes rochetu kanovnícké kožíšky, t. zv. almuce. Bratři-laici mají roucho barvy šedé. Všichni se spravují zvláštními statuty či stanovami. V čele každého opatství, jemuž říkají kanonie, stojí opat. Jemu po boku jest převor a jiní klášterní úřadové tak na příklad podpřevor, cirkátor, novicmistr aj. Řád premonstrátský záhy se velmi rozšířil. Nejvíc ovšem klášterů měl ve Francii a v Německu. Čítal mnoho set opatství a proboštví. K nám byl zaveden olomuckým biskupem Jindřichem Zdíkem (zemřel 1151) a první klášter premonstrátský v Čechách byl na Strahově, „hora Sion“, pak v Želivě, „Siloe“, Milevsku atd. Na Moravě dosud hlásá slávu svou bývalé opatství v Hradišti u Olomouce s poutním místem Svatým Kopečkem, kde premonstráti dosud působí. V dobách přítomných řád premonstrátský působí hlavně v duchovní správě na farách, na školách a jako profesori na řádových gymnasiích (v Uhrách) a pák mezi pohany na misiích (Kongo, Madagaskar, Indie).

V čele celého řádu stojí generál, nazývá se též Dominus Praemonstratensis, který v době přítomné sídlí v Averbode v Belgii a jmenuje se Gummarus Crets. U sv. Stolice v Římě zastupuje řád generální prokurátor v sídelním domu celého řádu.

Již za časů sv. Norberta povstala též ženská větev panenských řeholnic. Nazývá se druhým řádem sv. Norberta. Členky jeho jsou dílem sestry chorové (canonissae) a dílem laičky a vedou přísnější způsob života nežli řád první. Kláštery jejich byly útlukem šlechtických dcer, které zde nabývaly svého vzdělání a po případě do nich vstupovaly jako řeholní sestry. U nás byly v Chotěšově, v Doksanech, Louňovicích, v Křtinech na Moravě, nyní jsou v Polsku v Krakově (Zwierzyniec), ve Francii, Belgii a Španělsku. Vedou vychovávací ústavy, na nichž působí jako učitelky.

Za časů sv. Norberta mnozí ve světě žijící chtěli vésti život obdobný v klášteřích. I těch se ujal světec, dal jim jakési stanovy a byl takto zakladatelem premonstrátských „terciářů“.

Řeholní institut Norbertův zamlouval se i pozdějším světcům. Tak na příklad hlavně sv. Dominik pro svůj řád kazatelský mnohé věci přijal od premonstrátů. Generál dominikánů Humbert de Romanis ve svém komentáři k dominikánským konstitucím vysvětluje, co pohnulo sv. Dominika k této volbě věcí: „Nemůže býti nic vhodnějšího nad tuto volbu; neboť premonstráti zreformovali a zdokonalili řeholi svatého Augustina, jako to cisterciáci učinili s řeholí sv. Benedikta. Přísný život, lépe obyčeje, správa takového množství bratří staví je na první místo mezi stoupence Augustinovy. Odtud jde, že nezmocnění církvi k novotářství ohledně kázně řeholnické, svatý Dominik a jeho bratři rozhodli se vyjmouti z institucí sv. Norberta všechno to, co v nich objevili přísného, krásného, přiměřeného a co shledali vhodného pro svůj cíl.“

Hovorna.

A. P. ve F. Nehodí se. Nezapadá do programu. Rukopisy vracíme jen, byla-li přiložena známka.

M. K. Jak posvětit povolání úřednice sčítající a odčítající od rána do večera číslice pyšného mamonu? I to jde. Bůh chce Vás míti v úřadě, neb je nutný pro běh světa. Do toho prachu kancelářského vneste světlo své dobré vůle, rcete před každým započítím práce: Pro Tebe jen, můj Bože! To Vám dodá síly. Jiné myšlenky nejsou s to posilnit Vás pro tuto oběť, o hmotném zaplacení ani nemluvě. Myslete si, že sčítáte v těch milionech miliony Božích darů, a děkujte Pánu, vizte v těch milionech miliony hříchů zneužívajících těch darů a oplakávejte jich. Rozumíte?

„Učitelka.“ Ptáte se, zda je tolik učitelek odběratelkami našeho časopisu, že si zasloužily zvláštní článek. Ano, je vás poměrně nejvíce, dokonce více než duchovních! Děkuji za povzbuzení.

J. U. v U. Jste moc přísný. Právě ty články se velmi zamlouvají. O ženských otázkách nedovede nikdo lépe psát, než ušlechtilá žena. Od ženy ženské čtenářky více snesou a přijmou.

A. T. Horšíte se na nás pro ty poznámky o tanci. Nemohu Vám ale pomoci. To si vyřídíte se sv. Atanášem a Janem Zlatouštým a sv. Tomášem. Ti to napsali. Zda známe nebo můžeme znáti život, jsouce řeholníky, je přece právě tak směšné jako hloupé se ptát. Právě, že jsme v určitém odstupu od světa, rozumíme mu lépe než vy, kteří v něm tonete!

M. V. v Č. Filosofie vymyká se rámci našeho časopisu. Dočkáte se však možná brzo zvláštní filosofické katolické revue. Totéž p. B. B. v U.

S. M. V. v K. Vyhovíme v některém z bližších čísel. Téma opravdu důležité v dnešním hmotařství.

I. B. v P. Kdo půjčuje knihy, vydává v nebezpečí svou knihovnu. Původnost článků někdy vyvyšujeme, protože jsou naivní lidé, kteří nad překlady krčí nos, a potom, chceme vychovat naše theologické pracovníky.

E. M. v B. S R. pracujeme ruku v ruce, zcela plánovitě. Snažíme se o zachycení a podchycení speciálně českých poměrů.

B. B. v U. Chtěl byste více kritiky. Víte, jak se na nás škaredili lidé pro těch pár neosobních poznámek. Ovšem, máte pravdu. Neustoupíme a radíme těm, co se urážejí, ať nečtou časopisu. Nezabijí nás tím. Hlavně ale ať se polepší. To bude rozumnější než volat na redaktora jeho představené.

A. K. Tážete se po poslední knize Dobrého díla. Vyšla nedávno. Objednejte co nejdříve a rozšiřujte vzácný překlad Florianův knihy Saint-Bonnetovy: O ubývání rozumu. Vřele doporučujeme vám i všem obstarati si knihu v Dobrém díle ve Staré Říši na Moravě. I naše administrace vám zprostředkuje objednávku.

Ze sítě.

Řídí dr. J. Krlín.

Z Vatikánu. Jak bývá zvykem, všichni postní kazatelé římské říše žádali o požehnání J. Sv. Pia XI. Při té příležitosti jim papež vytkl několik předmětů, na které by hlavně měli upozorniti v nynější době. Je třeba, aby lid měl správný názor o autoritě a společnosti.

„Propter nos homines et propter nostram salutem. Pro nás lidi a pro naši spásu. V tom smyslu řekl i apoštol o Spasiteli: Miloval mne a vydal sebe pro mne.“

Dále žádá papež, aby kazatelé ve svých kázáních povzbuzovali křesťany ke skromnosti oděvu, „Skutečně jest mnoho případů, kdy by řekl náš Pán: Erubescam — Rdím se! Nynější necudnost v oděvu jest nejen hanbou křesťanů, nýbrž celého pokolení lidského.“

Dále papež se rozmluvil o nezbytnosti, o větší nezbytnosti než kdy jindy, modlitby. „Nikdy nebylo tolik cítiti potřebu pomoci Boží. Bude třeba prositi, mnoho prositi za Mexiko — ubohé, veliké a slavné Mexiko. A za nesmírnou Čínu, v níž jsou zájmy církve tak veliké, a ve které jest katolicism v takovém nebezpečí.“

Z konsistoři byl čten dekret o heroických ctnostech věrného sluhy Páně, ctihodného Jana Bosca, zakladatele kongregace salesiánské. J. Sv. Pius XI. pronesl při té příležitosti nádhernou řeč, ve které vytkl krásu té veliké duše, její lásku, její zbožnost a její dílo pro lidstvo.

Pronásledování katolíků v Rusku. Katolicism se neradoval v Rusku dlouho z míru, neboť poslední zprávy oznamují nové zavírání kněží, zabírání chrámů, zkrátka nové pronásledování. Příčinou jest zesílení církve a mnoho konvencí při působení biskupa msgra d'Herbigny v Rusku minulého roku. Před jeho příchodem byla církev ve stavu neutěšeném,

poněvadž neměla kněží, a nebylo ani biskupů, kteří by nové kněze vysvětili. A nebylo možno pomýšleti na zaslání kněží ze zahraničí do Ruska. Proto msgr d'Herbigny vysvětil asi 40 kněží a 4 biskupy, dva uniatské a dva římskokatolické. Povzbudil věřící a nadchl je. Tím ovšem se rozzuřila sovětská vláda, která nenávidí silného a jednotného tábora, a začala s pronásledováním. Neodvážila se dosud vložit ruce na biskupy, ale jest rovněž možné, že je čeká osud preláta Budkiewiczze nebo arcibiskupa Czieplaka.

Princ, který bydlí v dřevěné chyši. Vladimír Chika, strýc posledního vládce v Moldavii Jiřího V., tedy královský princ Kurnun, působí jako kněz v nejchudším předměstí pařížském. Chce býti chudým mezi chudými a proto bydlí v prostinké dřevěné chyšce. V chyši jest kaple, jeden pokoj a lékařská poradna pro nemocné. Princ Chika se obrátil na katolickou víru, před 20 roky a jest knězem od roku 1922. Jest ve své osadě velice milován pro svoji obětavost a lásku ke všem. Jest i dobrým spisovatelem.

Misie v Kolumbii. Katolické misie jsou v Kolumbii podporovány vládou, poněvadž nejen nábožensky, nýbrž i kulturně jsou republice k velikému prospěchu. Působí v ní 300 misionářů, většinou Francouzů a Španělů. Ve všech veřejných budovách, paláce presidentova nevyjímaje, trůní kříž nebo obraz Božského Srdce Páně. O eucharistickém kongresu v roce 1921 přijal tělo Páně president se všemi ministry a vysokými státními úředníky. Na sirotčince a na misie dává vláda ročně 50.000 pesos.

Svátek Beata Angelica. Tento slavný malíř zemřel 18. února 1455 v Convento della Minerva v Římě v pověsti svatosti. Den jeho úmrtí dává každého roku příležitost dominikánům ve Fiesole a četným obdivovatelům velikého umělce ke slavnostem u jeho hrobu. Na jeho hrob bývá položeno v den jeho úmrtí mnoho krásných květin a rozžehávána bývají světla. Pro B. Angelica platilo plným právem slovo: Kdo pracuje pro Krista, musí vždycky i v Kristu žiti. —

Modlitby za unii. V anglické katolické církvi se ujal v minulém století krásný zvyk: Byla konána nověna modliteb v lednu za sjednocení církví. Zvolna začali přebírat ten zvyk i katolíci jiných zemí a nedávno veliký počet biskupů z celého světa žádal papeže, aby pro celou církev byly ony modlitby vyhlášeny. K unii není třeba jenom intensivní práce, jest k ní třeba v prvé řadě intensivních modliteb, neboť cíl jest velice vznešený a daleký. —

List Pia XI. o sjednocení církví. J. Sv. Pius XI. vydá v nejbližší době list biskupům jihoslovanským a československým, který zasvěcené kruhy srovnávají se slavnou encyklikou Lva XIII. „Grande munus“. Na počátku listu vzpomene papež výročí 1100. narozenin apoštola slovanského sv. Cyrila a dále bude pojednávati o unii církví.

Drobnosti. Koncem května bude oslaveno v Římě třísté výročí založení Kolegia pro šíření víry, t. zv. Propaganda fide. — Prof. dr. Morin nalezl v knihovně milánské dvě nová kázání sv. Augustina. — Mezinárodní misionářský kongres bude se konati letos v září ve městě Poznani pod protektorátem arcibiskupa Hlonda, primase polského. — V Rusku byli uvězněni čtyři metropolitě pravoslavní. Boj proti náboženství se v sovětském Rusku přiostrňuje.

Ve Spojených státech byla zřízena nová náboženská organizace pro sjednocení církví. V čele jejím stojí P. Walses S. J. — Němečtí biskupové se postavili proti vysílání mše sv. radiem. — Francouzští biskupové se postavili proti koedukaci na školách. V diecési rodezské uspořádali katolíci stávkou. —

Literatura.

ALLEN & UNWIN Ltd.: „The Making of Modern Journalism“ by Harold Herd, London 1927, str. 115, cena 3/6. — Stručné dějiny moderního anglického žurnalistu s krátkými životopisy význačnějších novinářů. Nejvíce upoutá líčení životních osudů ušlechtilého Arthura C. Pearsona, zakladatele časopisu „Pearson's Weekly“, který se později, když byl oslepl, stal organizátorem péče o slepce. Knížka zajímavá a poutavá. — ofb

APOSTOLAT de la Prière, Toulouse, Lyonard: L' Apostolat de la son ffrance. 280 str. Dílo podávající nauku o příčině, povaze a dosahu křesť. utrpení. Kniha učí trpěti s Kristem a pro bližní. Přesné pokyny, jak oplodniti naše utrpení

věčnou cenou. Pro všechny duše, které žízní po Bohu a po duších. Necht' jdou za dušemi křížem, jako Ježíš. — Vřele odporučuji. Braito.

ARS SACRA (Josef Muller), Karrer: „Die grosse Glut“, München 1926, str. 532. — Karrer: „Gott in uns“, München 1926, str. 396. — Další dvě části Karrerovy trilogie dějin mystiky, o jejímž prvním díle „Der mystische Strom“ bylo na tomto místě už loni referováno. „Velký žár“ je obraz mystiky středověké - italské, německé a anglické — jaká šlehala ze zanícených srdcí chudáčka Božího svatého Františka z Assisi, obou Kateřin, prorocké Hildegardy Bingenské, Mechtildy Magdeburské, mistra Eckeharta, Jindřicha Seuseho, Tomáše Kempenského, Angela Silesia a všech těch ostatních, jejichž hlasy zladěny jsou v knize Karrerově v jedinou symfonii žhavé lásky k Bohu. — „Bůh v nás“ obsahuje mystiku novověku a mystiku posledního století až po filosofického mystika kardinála Newmana, visionářku Annu Kateřinu Emmerichovou a básníka Reinharda Johanna Sorgeho. Obraz nadpozemských tužeb „moderní duše“. — ofb

ASCHMANN-SHELLER, Zürich, Walter Siegfried: Aus dem Bilderbuch eines Lebens, str. 320. — Luxusně vypravená kniha na ručním papíře, jehož je skoro škoda na jinak zajímavé líčení vlastního životopisu švýcarského novelisty. Líčí v knize svůj životní i umělecký vzestup, provází vás školou života. Velkou cenu má kniha líčením dosti neznámých literárních prostředí v Paříži, ve Švýcařích a v Německu, hlavně v Mnichově. Umělce bude kniha velmi zajímat. K. L.

SANKT AUGUSTINUS VERLAG, Hildegard von Bingen: „Reigen der Tugenden“, Berlin 1927, str. 135. — Duchovní zpěvohra „Ordo Virtutum“ svaté Hildegardy v novoněmeckém překladě s důkladným rozbořem, poznámkami a původním textem, podloženým původním melodiím, které jsou podány v moderním notovém písmu. Skvostné duchovní umělecké dílo, hluboký pohled do myšlenkového světa křesťanského středověku. ofb

BLOT, Paris, Henri Ghéon: „La Vie profonde de Saint Francois d' Assise“. Sedmý svazek známé sbírky „Les Cahiers du Théâtre Chrétien“. Je to pět obrazů ze života svatého Františka z Assisi („Svatý František se zasubuje s paní Chudobou“ — „Svatý František znova staví dům Páně“ — „Svatý František káže ptáčkům“ — „Svatý František přijímá pět ran“ — „Chvála svatého Františka“). Krásné evokace pěti období života tohoto světce, podávané lahodným slohem a místy (jako v kázání ptáčkům) i s jemným humorem.

CHAMPION, Paris, Hustache: Mechtilde de Magdebourg. 402 str., velká 80, 45 frs. — Ve francouzské literatuře dávno čekané studie o této velké vidoucí, jejíž knihu: Tekoucí světlo božství vydalo u nás Dobré dílo, jež všem vřele odporučuji. Studie zkoumá prameny a vlivy této velké služebnice Boží. Rozebírá obsah a dosah jejích vidění. Končí studií o vlivu Mechtildině. Odporučuji toto důkladné dílo všem, kdož se zajímají o život velkých poslů Božích, a přeji si, aby i u nás rozestřela své síťe a hodně duší naplnila svým tekoucím světlem. S. B.

DREI MASKEN VERLAG, München, A. S. M. Hutchinson: Das Kartenhaus. — Román zajímavý po mnohé stránce. Psychologicky líčí vývoj a konce snahy o naprostou emancipaci a sociální rovnost ženy. Mladou dívku utvrzuje v mylném názoru výchova pensionátu, úspěchy v prakt. povolání. Ale brzo po sňatku se začíná bořit její kartový domeček představ, až jej úplně zhroutí zkáza dětí. Pro celkovou jakost díla a pro blízkost problému mohu vážnému čtenáři doporučiti. I. F. P.

FAYARD, Paris, Bertrand Louis: Sainte Thérèse. 380 stran, 13.50 frs. Za 14 dní rozletěla se kniha ve 20 vydáních. Známe, že Bertrand použil celého svého talentu a svých studií, aby podal živý a pravdivý obraz této velké světice. Líčí poctivě boj Tereziin se sebou a s vlažným okolím. Neobyčejně silné jsou pasáže o její činnosti, kterou vedl Duch, a které srší přímo jeho ohněm. Mnohé životopisy svatých jsou plné nasládlé unylosti a fadesy anebo moderní zase příliš sblížující světce s naší malostí. Bertrand se vyhnul obojímu. Jeho Terezie není Terezií z pobožnostkářských krámů, nýbrž Terezií Boží, velkou, svatou. Odporučuji všem milovníkům této reformátorky Karmelu. Braito.

KATH. DEUTSCHER FRAUENBUND: Katholische Ehe. Vorträge gehalten auf der delegierten Versammlung des KDF. in Hildesheim 1924. Pojednání o manželské morálce a manželském právu ve světle svátosti manželství z pera odborníka dra K. Neundorfla následuje řada přednášek, v nichž ženy hluboce věřící a právo věrné katoličky se svatým ostychem, ale pro záchranu společnosti mluví o tom, čím je sňatek svátostný ženě, jak jím církev odpovídá k nejnuitnějším

potřebám ženy, jak jí v něm dává možnost rozvíti a výstupu; mluví o něm jako o zážitku, ne jen visi, a to dodává knize kouzla i ceny. -ou-

GOWANS & GRAY Ltd.: „The Hundred Best Latin Hymns“, selected by J. S. Phillimore, Glasgow 1926, str. 174, cena 1.— — Překrásná sbírka nejlepších latinských básní náboženských. Jsou v ní obsaženy nejvzácnější verše, psané v „mateřštině křesťanstva“ od Hilaria a Ambrosia přes Adama de S. Victore až po Tomáše Kempenského. Vzorně revidovaný původní text, příjemný tisk, kapesní formát — vše to činí dílko v naší době jedinečným. A cena knížky? Směšná: asi 10 Kč. Nebude jistě asi jediného přítele latinských básní hymnických mezi čtenáři tohoto časopisu, který by si toto dílo nezískal! —bler

GAZETTE FRANCAISE, Paris, Valdour: La ménace rouge, str. 208, 10 frs., Le glissement, 224 str., 10 frs. Zajímavý pracovník sociální tenhle Valdour. Žije s dělníkem, jí s ním, spí, směje, čte... pozoruje a prožívá jeho bolesti a radosti a příšernosti bídy. Studuje kraj na kraji a práci za prací. Upozorňuje společnost, aby si nehrála s dělníkem, nevysávala jej, aby jej neštvala do bolševismu. Varovně prohlašuje: rudé nebezpečí se blíží... společnost opravdu sklouzá kamsi dolů... Autor hledá zlo, jímž trpí lidská společnost, hřímá do duše politikům, že robí sociální krizi a otázku. Knihy vážné, varovné. Paušální obviňovatelé dělnictva měli by si ji všichni pročíst. Braito.

GIGORD, Paris: Écrits spirituels de Charle de Foucauld, 268 str., 6.75 frs. Záslužná práce Bazinova, který sebral vše, co krásného napsal tento velký blázen pro Ježíše — rytmistr a pak poustevník a apoštol Sahary a mučedník. Žhavá, světu šílená láska hoří z těch řádek. A jaký zase poklid a mír sejí do duše ty jeho meditace na evangelium, jeho zápisky z duch. cvičení v Nazaretě, jeho dopisy. Odporuji všem, kteří chtějí ve chvílích suchopáru najiti oasu. S. B.

GRASSET, Paris, Brémond: Priére et poésie. 224 str., 12 frs. Dle B. třeba znáti mystiky, abychom mohli proniknouti tajemství básníků. Poesie jest dle něho supraracionální poznání obdobné s křesť. nazíráním. Ovšem že B. rozumí poesii jinak než prázdné klinkání anebo nafukování nějaké záby... Jisto je, že pravý básník jest Božím nástrojem, že vlastním úkolem básníka je býti věštcem, vidoucím, Božím heroldem neb trubadurem. S. B.

WILLIAM HEINEMANN Ltd.: „Verses New and Old“ by John Galsworthy, London 1926, str. 60, cena 3/6. — Sličná knížka padesáti starších i novějších básní známého soudobého anglického spisovatele. Jeví se v těchto pěkně vybroušených verších dobrým umělcem slova, ač nových hodnot do anglické lyriky jimi celkem nevnesl. ofb

HERDER, Linhardt: Feurige Wolken. I. 1927, str. 178, 4.50 Mk. Nové vydání těchto strhujících promluv znamenitého řečníka ukazuje na to, že zachytily svou hodnotou. Kázání jsou opravdově časová v tom smyslu, že léčí dnešní dobu Kristem — stále časovým. S. B.

FRANTIŠEK KAŠPAR: Mír neděl. Je to nedělní mír v přírodě spíše než v duši, přese všechny jeho jemné reflexy v ní. Jste jím zatopeni tak bohatě, je tak slunný a vonný, je jako med. Básník má klíček zamilovaného k panenské komůrce přírody. Odkrývá vám užaslým její závoje, jako na příklad v básni „Tajemství krajiny“. Ale nejsilnější je v číslech, kde mluví jeho kněžská duše, nicovský farář; tak v Neděli na vsi, v Poutnicích aj. Vady jsou ještě hluboké doby. — Kniha je vypravena vzorně. Novinkou v českém bibliofilství je frontispice knihy Kašparovy, trojbarevný, jásavě teplý dřevoryt Váchalův. —ou—

LEOPOLD KLOTZ VERLAG: „Die moderně Je susdichtung“ von Karl Rottger, Gotha 1927, str. XII + 243, cena M. 6. — Anthologie básní o Kristu z novější německé literatury: od Holderlina až po R. J. Sorgeho a Ruth Schaumann. Nejčtetněji zastoupeni jsou básníci soudobí; a právě na těchto ukázkách z moderních spisovatelů uvědomujeme si, jak silně buší tepna náboženského života i v dnešním zmaterialisovaném světě. ofb

SIMON KRA: „Anthologie de la Nouvelle Prose Francaise“, Paris 1926, str. 399, cena 25 frs. — Vzácné ukázky tvorby mladé generace francouzských prosaiků, doplněk ke dříve vydané „Anthologie de la Nouvelle Poésie Francaise“ téhož nakladatelství. Volba autorů i děl je nestranná, jen Paul Claudel rozhodně by v této anthologii chyběti neměl. ofb

LES BELLES LETTRES, Paris: Confessiones Sti Augustini... Nejnovější a nejlepší kritické vydání Vyznání sv. Augustina. Výhodou jest postranní franc. překlad, pořízený od skutečného odborníka P. de Labriolle. Odporuji upřímně všem,

kteří chtějí si přečísti nejráději v originálu toto veledílo sv. Augustina. Vyšlo ve 2 dílech v ceně velmi mírné na krásném papíře. Hodí se kněžím a do knihoven.

S. B.

MANZ, Regensburg, Th. Wilhelm: Das Eheleben. S pravou německou důkladností v žádoucím slova smyslu psaná kniha, jež chce se stanoviska přísně církevního všestranně poučiti o manželství a býti ukazatelem a rádcem ve všech otázkách a problémech, týkajících se manželství a celého komplexu s ním souvisících otázek. Kniha psaná ženou, populárně, ale vážně a poctivě, dočkává se 5. vydání ve 20 tisících svazků a je doporučena několika biskupy; neškodilo by v době manželských rozluk a civilních sňatků vkládati svatebním dvojicím do rukou takového průvodce.

J. C. B. MOHR (Paul Siebeck), Tübingen: Religion in Geschichte und Gegenwart, (Amalekiter Antike). — Pokračování protest. bohověd. slovníku. Má všechny značky moderních vědeckých metod. Ve specificky katolických věcech se snaží referovati s klidnou objektivností, ač se tu a tam vloudí podivné omyly; na př. prý u katolíků při obřadech „Amen“ říká výlučně kněz, zaměňuje albu s talárem, ampuly v katakombách prý obsahovaly pouze vodu na občerstvení zemřelého na onom světě.

- es -

THOMAS MURBY & CO.: „The Old Testament, Studies in Teaching & Syllabus“ by Charles Knapp, Vol. I., London 1926, str. XV + 463, cena 16. — Komentáře knih Starého zákona od Genese až po Knihu Ruth. Charles Knapp interpretuje Starý zákon ve světle moderní kritiky a archeologie a v mnohém ohledu prohlubuje poznání Písma svatého. Nakladatel už ohlašuje druhý a třetí svazek tohoto díla.

ofb

MUSEUM LESSIANUM, Louvain, Cathrein S. J.: De bonitate et malitia actuum humanorum. 148 str., 8.50 frs. Známy filosof V. Cathrein podává pečlivou studii o nauce sv. Tomáše o mravní hodnotě našich činů. Studie jest pečlivě pracována srovnávající metodou paralelních míst sv. Tomáše. Tato metoda jedině dnes dovede ukázati pravou myšlenku sv. Tomáše. Jen kursoristické přebírání článků utkví na povrchu. Kniha jasná a důkladná a poctivá. Doporučuji vše.

S. B.

LONGMANS, GREEN & CG.: „A Boys Choice“ by Maud Monahan, London 1926, str. 40, cena 2/6. — Roztomilá knížka pro děti, obsahující životopis sv. Aloise. Ilustroval ji Robin, který zvláště pěkně vystihl produševnělou tvář malého Gonzagy. Doporučoval bych toto snadným a příjemným slohem psané dílko nábožensky založeným adeptům anglického jazyka.

ofb

OLDENBOURG (1926): Handbuch der Philosophie. 5. Lieferun, Philosophie der Mathematik und Naturwissenschaft. (Teil II.) Von Prof. Dr. Herm. Weyl, Zürich. Druhá tato část Phil. d. M. u. N. je filosofií přírodních věd. Autor uvádí nás ihned do nového pojetí světa v čas-prostoru, jemuž dala vznik teorie relativity. Vyvozuje z tohoto nového obrazu světa důsledky pro působení fyzikálních dějů, jejichž podstatou je pohyb na člověka. Poměr subjektu-pozorovatele k objektu-světlu řeší autor nedůsledným kompromisem mezi idealismem a realismem, které prohlašuje za současně platné metodické principy v přírodních vědách. V kapitole o problému prostoru přichází k podivnému závěru o Kantových aprioristických soudech: a priori patří ke světu mimo jednotnou povahu měrného pole (Massfeld) ještě topologické souvislosti, obzvláště rozměrové číslo 4. Až na vztah ke Kantovi jest tato věta správná. Měření jest symbolické vyjádření věcí. Tvoření pojmů v přírodních vědách má úkol připisovati předmětu takové kvalitativní znaky, aby jeho chování podle přírodních zákonů bylo úplně určité a předpověditelné. Teorie tvoří se tak, aby důsledky její byly ve shodě se zkušeností, a pokud nejsou, se upravují. Jednoduchost jest sigillum veri. Opět dotýká se Kanta tvrzením, že ve své transcendentální logice první filosoficky vypracoval pojem skutečna bez metafysické přítěže. Jinak, že je Kantův pokus nedokonalý až na užitečné jádro ideí substance a kausality. V kapitole o hmotě rozvádí po rozhledu ve starších teoriích fyzikální názor dnešní. Jádra atomů jsou vystavena z jednotné základní pračástečky, t. zv. Protonu. V protonu dospívá přírodověda k jednotnému výkladu jádra hmoty v celém vesmíru. Elektrony jako nositelé zjevů spektroskopických, poskytují však dosud mnoho nerozluštěných záhad. V poslední kapitole pojednává o kausalitě. Přírodní zákon vstupuje na místo kausality, jak tvrdí autor. Což ji zatlačuje? Zvláštním druhem přírodních zákonů jsou zákony statistické. Značným uvolněním přírody ze zákonů znamená perspektiva kvantové teorie Heisenberg-Bornovy, kterou autor vystihuje větou: svět časově-prostorový je otevřen vůči neprostorné hmotě. O účelnosti ukazuje, že má hlavní význam v biologii. Zajímavé vývody této práce mají nepochybnou cenu zevrubným studiem filosofických důsledků z nejnovějších výzkumů přírodovědy plynoucích.

Podstatnou však chybou celého zpracování je, že pro autora začíná filosofie založená na výzkumech přírodovědeckých až v době Leibnitzově. Tak si vysvětlujeme stálou snahu vrovnoti se s kantovskými problémy. K tomu přistupuje idealistické stanovisko, které vede ke tvrzením jako: Bezprostřední zážitek jest subjektivní a absolutní. Tyto okolnosti a ne vždy docela přesně vymezené stanovisko vlastní mezi spoustou názorů cizích vzbuzuje v nás po úctyhodném výkonu autorově přání, seznámit se se zcela objektivním zpracováním látky tak vděčné a časové.

Artur Pavelka.

PLON, Berdiaeff: Un nouveau moyen âge. — Berdiaeff ukazuje ducha ruského lidu. Ukazuje, že k ozdravení je třeba vrátit se k upřímnému křesťanství, ne ke křesťanství humanistické renaissance. Hlásá příchod nového středověku nutného pro obrodu a záchranu světa. Bolševism líčí jako organickou nemoc ruskou, ne něco zevně vočkovaného. Splendidně vrhá se na demokracii a čeká horečně příchod velké theokracie, jedině nejlepší vlády. Byť překlad — přece pro neznající ruský velmi blahodárná četba.

DR. FRANZ PFEIFFER-VERLAG, München: Okkultismus, Wissenschaft und Religion. Von Dr. Anton Seitz, univ. prof. v Mnichově. — Ve trojsvazkovém díle chce odborník již přes dvacet let v tomto oboru pracující podati soustavné a všem srozumitelné pojednání s katolického stanoviska o všech jevech okultních věd, pavěd, pověr a spiritismu. Pracuje indukci a na všech veřejnosti známých případech rozvíjí svůj podivuhodný kritický bystrozrak. V I. svazku: Die Welt des Okkultismus (str. 240, cena 5 Mk) rozbírá pojem okultismu, hypnosu, jasnovidství, telepathii, stigmata, čtení myšlenek, hlášení smrti, sny a pověry věštecké. Ve II. svazku: Illusion des Spiritismus (str. 220, cena 5 Mk) podrobně ukazuje, jak spiritismus celý spočívá na sugesci, kejkliřství zručnosti nebo chemie. Zvláště zajímavá je stať o posedlosti. Jest ohlášen ještě 3. svazek „Hauptklassen des spiritistischen Phänomene“. Dílo zasluhuje největší pozornosti.

—es—

REINHARDT, München, Heiler: Christlicher Glaube u. indisches Geistesleben. 104 str. Odborník v otázkách indického náboženství probírá vliv křesťanství na dnešní filosofy indické. Ukazuje tím nepřímou směšnost nadšení pro tyto duchy, kteří vše kladné přejali z křesťanství. Heiler vidí budoucnost Indie v proniknutí křesťanství, ovšem nekofesijního, které, dle něho, jest jedině, přijatelné Indovi. Zcela v H. duchu o necírkevním království pravdy Ježíšovy. Zajímavé pro odborníka.

-S.-

SCHULBRUDER-VERLAG, Kirnach—Villingen, Laveille: Die hl. Theresia vom Kinde Jesu, str. 540, váz. 12 Mk. Dosud nejlepší životopis světice, nejuplněnější a nejpravdivější. Tolik se o této světici píše a mluví. Tato kniha jest s to ukázati naši světici v pravém světle. Vřele všem doporučuji.

S. B.

Bonner Zeitschrift für Theologie und Seelsorge. Schwann, Düsseldorf. 4. ročn., 1 sešit: Vědecký časopis bonnské theol. fakulty, který ji reprezentuje opravdu důstojně. Engertova kritika důkazů Boží jsočnosti jest velmi hutná a reálná. Larg dává vzácné pokyny k vedení konvertitů. Upřímná je studie o utrpení ruské církve. Řada námětů z duch. správy časově a odborně řešených činí časopis bezprostředně praktický.

Hochland: Nro 5. Z pátého čísla dlužno vyzvednouti hospodářsky klasickou studii Schieleovu o kolonisaci. Přehledy politické, kulturní jsou tentokráte velmi bohaté.

Stimmen der Zeit. Nro. 6. Zase bohaté, instruktivní číslo, dávající z plnosti. Pro naše školní poměry upozorňují na úvodní studii k něm. náboženskému boji na školách. Zajímavé studie o Newmannovi a Goethovi.